

索非亚孔子学院

ИНСТИТУТ КОНФУЦИЙ В СОФИЯ

Брой 5
Период

ISSN 1314-9601

2015年12月 / Декември 2015 г.

新闻与活动：
保加利亚索非亚示范孔子学院正式启用

НОВИНИ И СЪБИТИЯ:
Тържествено откриване на новия „Модел
Институт Конфуций в София“

书海泛舟

ЛИТЕРАТУРЕН ОБЗОР: „Китай.
Социално-икономическо развитие
от Древността до наши дни“

说古论近：中国书法——
超越优美书写汉字的艺术

ДРЕВНОСТ И СЪВРЕМЕНИЕ:
Китайската калиграфия — отвъд красиво-
то писане.

中国与世界文化：

庆祝保加利亚艺术家代表团访华60周年

КИТАЙ И СВЕТОВНАТА КУЛТУРА:

60 години от посещението на първата
българска културна делегация в КНР

年轻人人才：

论古代中国的两个独特诗歌体裁——
赋和乐府

МЛАДИ ТАЛАНТИ: Китайската римувана
проза „фу“ и баладичната поезия „юфу“

教师沙龙：

刘明《教师资格与本土师资培养》

诗人书房：Dimcho Debeljanoff《黑暗之歌》，
罗曼·可思沃夫《天堂之门》

В КАБИНЕТА НА ПОЕТА:

Димчо Дебелянов „Черна песен“,
Роман Кисков „Вратите на рай“

Ген. директор на Ханбан г-жа Сю Лин по време
на откриването на Модел Институт "Конфуций"
Снимка: "Институт Конфуций - София"

Подготовка за ежегодния Фестивал на ледените скулптури в Харбин

■ 新闻与活动

НОВИНИ И СЪБИТИЯ

- 6 *Тържествено откриване на новия „Модел Институт Конфуций в София“*
- 10 保加利亚索非亚示范孔子学院正式启用
- 12 *Честване на Международния ден на Институтите „Конфуций“*
- 14 索非亚孔子学院举办系列活动庆祝“全球孔子学院日”
- 16 *Новата стая „Конфуций“ ще вдъхновява учениците от 138 СОУ да изучават китайския език и култура*

■ 书海泛舟

ЛИТЕРАТУРЕН ОБЗОР

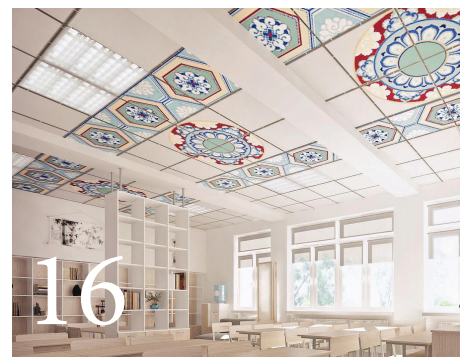
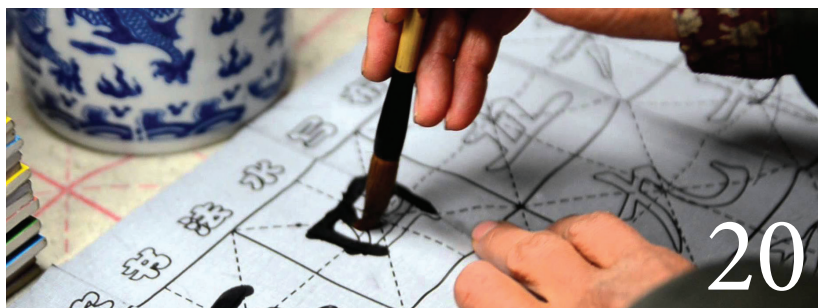
- 18 *„Китай. Социално-икономическо развитие от древността до наши дни“ от Нако Стефанов и Аксиния Колева*

■ 说古论近

ДРЕВНОСТ И СЪВРЕМИЕ

- 20 中国书法 —— 超越优美书写汉字的艺术 ✿
*Китайската калиграфия – отвъд красивото писане.
За движението в покой и вътрешния потенциал на човека*

■ 中国与世界文化

КИТАЙ И СВЕТОВНАТА КУЛТУРА

- 28 庆祝保加利亚艺术家代表团访华60周年 ✿ 60 години от посещението на първата българска културна делегация в КНР – родното ни изкуство успя да развълнува Мао Дзъдун, Джоу Ънлай и многохилядната китайска публика

■ 年轻人才

МЛАДИ ТАЛАНТИ

- 38 论古代中国的两个独特诗歌体裁 —— 赋和乐府 ✿ Китайската римувана проза „фу“ и баладичната поезия „юефу“

■ 教师沙龙

УЧИТЕЛСКИ САЛОН

- 48 刘明《教师资格与本土师资培养》

■ 诗人书房

В КАБИНЕТА НА ПОЕТА

50 Dimcho Debelyanoff 《黑暗之歌》，马宇菁译 ✨ Димчо Дебелянов
„Черна песен” в превод на китайски език от Ма Юдзин

罗曼·可思沃夫 《天堂之门》，周道模译 ✨ Роман Кисъов
„Вратите на рая” в превод на китайски език от Джоу Даомо

■ 信息发布

СЪОБЩЕНИЯ

51 Списание “Институт Конфуций в София” набира статии

Тържествено откриване на новия „Модел Институт Конфуций в София”

Уважаеми читатели,

Искам да споделя с вас своята радост от факта, че на 7 септември 2015 г. официално беше открит новият „Модел Институт Конфуций в София”. Грандиозният проект бе осъществен с подкрепата на Софийския университет „Св. Климент Охридски” и на Държавната канцелария на Съвета за международно разпространение на китайския език (Ханбан).

С цел разширяване на дейността и реализиране на потенциала на „Институт Конфуций – София”, както и за издигането му в статут на Модел за развитие на институтите „Конфуций”, Софийският университет „Св. Климент Охридски” предостави за ползване на Института обособена площ от 2 200 кв.м., представляваща част от сградния фонд на Университета. Китайската страна в лицето на Ханбан извърши безвъзмездно целево финансиране в полза на Университета, включващо проектиране, реконструкция, модернизация, ремонт и обзавеждане на посочената обособена площ.

В резултат на усилията и труда на малкия, но ентузиазизиран екип на Института, на всестранината подкрепа от страна на Софийския университет в лицето на ректора проф. Илчев и не на последно място, на добрата координация с китайската страна, огромната по обем работа беше завършена в срок. Не можем да не се гордеем с прекрасните светли аудитории, с внушителната многофункционална зала, с една от най-големите и красиви библиотеки сред европейските библиотеки на институтите „Конфуций“, с многобройните заседателни зали, с изложбената зала, както и с модерния си фонетичен кабинет. Просторните аудитории на „Институт Конфуций – София“ вече кипят от живот и радостни детски гласове. Става въпрос за многобройните курсове по китайски език, в това число и за деца, стартирали веднага след официалното откриване, както и за занятията на студентите от специалност „Китаистика“ в Софийския университет, на които „Институт Конфуций“ любезно предостави три от своите аудитории. На официалното откриване на „Модел Институт Конфуций в София“ присъстваха високи гости от страната и чужбина, сред които премиерът Бойко Борисов, министърът на образованието Тодор Танев, генералният директор на Ханбан г-жа Сю Лин, председателят на Университетския съвет в Пекиния университет за чужди езици г-н Хан Джън, заместник-кметът на гр. Дзинин в провинция Шандун – г-н У Дзиуън, посланикът на КНР в България н.прев. г-н Уей Дзинхуа и много други.

Доц. д-р Румяна Коларова, секретар на Президента на Република България по връзки с гражданското общество прочете приветствие от името на Президента. Тук бяха и всички български и чуждестранни гости, пристигнали за участие в Общата конференция на институтите „Конфуций” в Европа. Гостите от Европа и Китай бяха над 150, сред които ректори и заместник-ректори на университети в Полша, Унгария, България, Украйна, Босна и Херцеговина, Албания, Холандия, Китай, директори на институти „Конфуций” и представители на Ханбан. Конференцията се провежда ежегодно и нейна основна цел е насърчаване обмяната на идеи и опит между институтите

„Конфуций” в Европа, оказване на съдействие в тяхното сътрудничество и балансирано развитие. Конференцията беше официално открита в 11 часа на 7 септември в Аулата на Софийския университет от ректора проф. Илчев и генералния директор на Ханбан г-жа Сю Лин. Преди откриването многобройните гости се насладиха на кратка, но прекрасно подбрана музикална програма. След обяд и на следващия ден работата на конференцията продължи в залите на

новия „Институт Конфуций – София”, където делегатите проведоха заседания по групи, по време на които обсъдиха различни въпроси и проблеми, свързани с работата и перспективите за развитие на институтите „Конфуций”. Сред засегнатите теми бяха обучението по китайски език в училищата и университетите в Европа, възможностите за сътрудничество с различните бизнес-структури и др. Почетни гости на конференцията бяха генералният директор на Ханбан г-жа Сю Лин, заместник-кметът на гр. Дзинин

в провинция Шандун г-н У Дзиуън, н.пр. посланикът на Китайската народна република г-н Уей Дзинхуа, ректори и заместник-ректори на университети, директори на институти „Конфуций” в Европа, ръководители на учебни заведения с преподаване на китайски език в България и др.

Новият „Модел институт Конфуций в София” вече е факт и очаква с нетърпение всички, които проявяват интерес към китайския език и култура – студенти, ученици, деца, граждани.

Аксиния Колева,
Директор от българска страна на „Институт Конфуций – София”

保加利亚索非亚示范孔子学院正式启用

来源：国际在线专稿

<http://gb.cri.cn>

国际在线报道（记者 韩新忠）：保加利亚索非亚示范孔子学院启用仪式当地时间8日在保加利亚首都索非亚举行。保总理博伊科·博里索夫，中国国家汉办主任、孔子学院总部总干事许琳，中国驻保大使魏敬华等双方代表以及欧洲部分孔子学院院长近300人出席仪式。保加利亚总统罗森·普列夫内耶夫也专门为新教学大楼正式启用发来贺信。

博里索夫总理在致辞中强调，普列夫内耶夫总统访问中国期间与习近平主席谈到保中教育文化合作时，都重申要支持孔子学院的发展。他说，索非亚示范孔子学院新教学楼位置优越，处于市中心，邻近地铁，内部环境实用优美，设有教室、语音室、茶室、图书馆、多功能厅等设施。原先一栋破旧的老房子现在变成了精美的教育文化中心，对此他感到十分欣慰。

许琳表示，孔子学院和课堂的发展得到了保加利亚政府的高度重视和大力支持。普列夫内耶夫总统去年访华期间与习近平主席举行会谈时，重申保方将继续大力支持孔子学院工作。今天，博里索夫总理又在百忙之中专程参加索非亚示范孔子学院启用仪式，再次表明保加利亚政府对于孔子学院工作的高度重视。相信在两国政府和人民的大力支持下，保加利亚孔子学院一定能越办越好，为增进中保两国人民的了解和友谊作出新的更大的贡献。

索非亚大学与北京外国语大学2006年合作开办了孔子学院。10年来，索非亚孔子学院锐意进取、开拓创新，办学规模不断扩大，办学质量显著提高，成为中东欧地区乃至全球影响最大、效果最好的孔子学院之一。索非亚示范孔子学院是全球最早确立的14家示范孔子学院之一，也是欧洲第一家正式启用的示范孔子学院。

保加利亚总理与汉办主任许琳共同为示范孔院启用剪彩

索非亚示范孔院图书馆

孔院教材展示

来宾参观孔院发展图片展

Честване на Международния ден на Институтите „Конфуций”

Всяка година на 27 септември Институтите „Конфуций” по света и Държавната канцелария на Съвета за международно разпространение на китайския език (Ханбан) организират културни мероприятия в чест на годишнината от учредяването на първия китайски образователен и културен институт. За честването на международния празник тази година „Институт Конфуций – София” за пореден път избра Борисовата градина – сърцето на столицата. Четири големи шатри подслониха четири китайски изкуства, а голямата сцена даде възможност за изява на редица таланти.

Дъждовното и хладно време в този типично есенен ден не успя да спре посетителите, които бяха решени да опознаят от първа ръка многообразието на китайската култура. Част от пъстрата програма на празника включваше демонстрация на чаена церемония, по време на която публиката се запозна с изкуството на приготвянето и поднасянето на чай, получи възможност да дегустира разновидностите на тази напитка и да научи какви са ползите от редовната ѝ употреба.

Междувременно, много родители и техните деца смело направиха своите първи стъпки в изучаването на китайски език с помощта на г-н Ли Сяндун, който умело и с чувство за хумор им помагаше в усвояването на основни фрази и думи. В другата шатра цареше не по-малко оживление – г-ца Джоу Дзяо и г-н Йосиф Радоев представяха пред впечатлителните погледи на публиката красотата и изяществото на китайската калиграфия.

Час от посетителите бяха жадни да научат и основите на китайското бойно изкуство тайджицюен от г-н Силви Велев, който демонстрираше базисни техники и движения.

С изпълнения на китайски традиционни танци и песни в празника се включиха и талантиливи ученици от училищата с преподаване на китайски език: 138-мо СОУ „Проф. Васил Златарски“, 51 СОУ „Елисавета Багряна“ и 18 СОУ „Уилям Гладстоун“. Най-малките участници бяха 6-годишните възпитаници на ЧСОУ „Евлоги и Христо Георгиеви“, които макар и да бяха изучавали китайски език едва от две седмици, изпълниха блестящо една от най-известните китайски детски песни. „Институт Конфуций – София“ бе поканил за празника и Академичния фолклорен ансамбъл, който изпълни няколко традиционни български танца и песни, като символ на културния обмен и приятелство между България и Китай. Г-н Ли Сяндун, преподавател по китайски език в „Институт Конфуций – София“, изпяха на български език „китка“ от пет символични за България песни и предизвика нестихваща вълна от аплодисменти.

索非亚孔子学院举办系列活动庆祝“全球孔子学院日”

李向东

来源：汉办新闻中心
<http://www.hanban.edu.cn>

当地时间9月26日，为庆祝第二届“全球孔子学院日”，保加利亚索非亚孔子学院在位于市中心的鲍里斯公园里，举办了一系列文化推广活动，这也是索非亚示范孔院正式启用后举办的第一次大型文化活动，受到当地民众的热烈欢迎。

保加利亚的太极拳师傅

参加活动的市民们，可以品一品香甜可口的中国茶，或在书法展台前驻足，跟老师练习写一下汉字，并尝试着用汉语写出自己的名字；在汉语公开课的帐篷里，很多孩子和大人跟着汉语教师一起高声朗读一些常用的汉语词汇和句子，当他们可以自己说出“你好”、“谢谢”、“我爱你”的时候，都表现出极大的兴趣；

歌舞表演的舞台上，既有来自索非亚孔院教学点的学生表演的《找朋友》《大姑娘美》《小苹果》《明月几时有》，既有庆祝中国中秋佳节的展示和舞蹈，也有保加

上午11点开始，索非亚孔子学院公园里搭起五个帐篷，多项丰富多彩的中国语言文化推广活动同时进行，这包括：书法讲解与练习、汉语公开体验课、中国剪纸、茶艺表演、太极拳表演、歌舞表演等，虽然天空有时飘起小雨，可现场气氛热烈，掌声不断。

保加利亚民族舞蹈演员热情助兴“全球孔院日”

利亚民族舞蹈团带来的传统舞蹈，中国汉语教师还演唱了几首保加利亚人民耳熟能详的经典民歌；最后，保加利亚学生身着中国传统民族服饰，孔子学院的汉语教师穿保加利亚传统民族服装，上台表演了一场“服装秀”，充分体现中保两国文化交流的宗旨，在欢乐祥和的背景音乐中，突出了“文化交流与世界和平”的主题，把活动推向高潮。

教学点138学校的歌舞绘画表演

小孩子唱《找朋友》

索非亚孔子学院中方院长葛志强教授、外方院长阿夏老师（Aksinia Koleva）以及索非亚孔子学院师生、保加利亚大中学生、各界民众千余人参与了第二届“孔子学院日”系列活动；保加利亚国家电视台、中国新华通讯社等多家媒体都进行了报道。

На 28.10.2015 г. в столичното 138 СОУ „Проф. Васил Златарски“ се проведе тържествена церемония по откриването на Класна стая „Конфуций“. Стаята е подзвено на „Институт Конфуций – София“ и е център с индивидуален бюджет, който позволява развиването на различни културно-образователни дейности.

Големият успех на Стаята бе, че успя да промени визията за дизайна на учебното пространство в училището, като го направи максимално функционален и уютен, без да е твърде екстравагантен, модернистичен или натруфен. В новата класна стая на китайските паралелки има обособена учебна част, добре заредена библиотека с китайски учебници, книги, помагала и медийни продукти от дарение за над 3000 лв., кът за занимания по калиграфия, както и зона за отдих. Изграждането ѝ се осъществи със съдействието на Ханбан и „Институт Конфуций – София“, чрез финансиране в размер на 10 000 щатски долара. Инициативата за проекта и неговата успешна реализация се дължат най-вече на усилията на директорката на 138 СОУ г-жа Магдалена Кръстева, на дългогодишния преподавател по китайски език г-жа Яна Шишкова, на екипът на White Design Studio, осъществил цялостното решение, както и на училищното ръководство, родителите и учениците от китайските паралелки. Добрата координация и огромното желание децата да получат едно превъзходно учебно пространство, в което да се развиват, да творят и да печелят награди, се увенча с успех.

На церемонията по тържественото откриване присъстваха зам.-министъра на образованието г-жа Ваня Кастрева, кметът на район Слатина г-жа Наталия Стоянова, съветникът по образованието към Посолството на КНР г-н Юан Дзиган, директорите на „Институт Конфуций – София“ г-жа Аксиния Колева и проф. Гъ Джъцян, заедно с над тридесет представители от образователни институции.

Пожелаваме на новата Класна стая „Конфуций“ да се превърне в истински център на българската китаистика за всички деца, които желаят да изучават китайски език и култура!

Новата стая „Конфуций“ ще вдъхновява учениците от 138 СОУ да изучават китайския език и култура

Автор: Яна Шишкова

„Китай. Социално-икономическо развитие от древността до наши дни“

Автори: Нако Стефанов, Аксиния Колева
Издателство: Изток-Запад

Книгата „Китай. Социално-икономическо развитие от древността до наши дни“ е първа по рода си в България.

На 5 май 2015 г. в Огледалната зала на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ се състоя представяне на книгата „Китай. Социално-икономическо развитие от древността до наши дни“. Авторите, проф. Нако Стефанов – ръководител на катедра „Езици и култури на Източна Азия“ и г-жа Аксиния Колева – директор от българска страна на „Институт Конфуций – София“ и дългогодишен преподавател по китайски език в Софийския университет, споделиха с присъстващите най-интересните моменти от работата си над книгата, създаването на която им отнема повече от две години. На събитието присъстваха проф. А. Федотов – директор на Центъра за източни езици и култури и почетен директор на „Институт Конфуций – София“, проф. Гъ Джъцян – директор от китайска страна на „Институт Конфуций – София“, колеги-китаисти, студенти, представители на издателство „Изток-Запад“ и други видни гости. Новата книга беше представена от д-р Е. Кандиларов.

Книгата „Китай. Социално-икономическо

развитие от древността до наши дни” е първа по рода си в България. Авторите си поставят за цел да запознаят българския читател със страната, която притежава най-продължителната в историята на човечеството държавна традиция, разкрита от гледна точка на социално-икономическите процеси. Основният акцент се поставя върху съвременната обществено-стопанска динамика на Китай, разгледана от различни ъгли – политически, геополитически, геоикономически. Авторите са се ползвали от широк кръг източници, сред които документи на ръководствата на Китайската комунистическа партия на китайски език и изследвания на водещи руски и западни учени. Със своите богати илюстрации, достъпен и лек за разбиране език, книгата е подходяща за студенти, специалисти и широк кръг читатели.

По време на представянето в Софийския университет, авторите отговориха на многобройните въпроси от страна на присъстващите и изразиха надеждата, че тяхната книга ще помогне на българския читател да се ориентира и разбере по-добре феномена съвременен Китай – страната, чието динамично развитие през последните тридесетина години я прави втората икономическа сила в света.

中国书法 —— 超越优美书写汉字的艺术

Китайската калиграфия – отвъд красивото писане. За движението в покой и вътрешния потенциал на човека

Силви Велев е роден през 1965 г. – годината на Змията. Преподавател е по тайдзи цюан, сертифициран от Световната Асоциация по тайдзи цюан – Ян стил. Изучава задълбочено китайска калиграфия и живопис, които е преподавал в 138-мо СОУ „Проф. Васил Златарски“ – София. През 2001 г. създава Тайдзи академията „Небесен Дракон“, където се провеждат курсове и семинари в областта на цигун, тайдзи цюан, китайски език, калиграфия и живопис. Ръководи се от китайската сентенция: „По-добре да видиш едно нещо от 10 000 ъгъла, отколкото 10 000 неща от един ъгъл.“

„Свободата може да се постигне с острието на меча, но мирът винаги се пази с върха на четката“

Да търсиш, да откриеш и да следваш себе си... Един от начините за постигането на това е китайската калиграфия. При нея движението следва мисълта. Мисълта елиминира мислите. Остава единствено чистата мисъл за Покоя и следването на това, което човек върши от сърце. Така сърцето се отваря, енергийните канали в тялото се отпускат и жизнената енергия Чи започва да циркулира свободно в него. Човек става по-активен и жизнен не само на физическо ниво, но и като мисъл с невероятен творчески потенциал. А мисълта е най-мощната енергия, която съчетана с движението се превръща в неизчерпаем източник на вътрешна свобода и щастие...

Думата „калиграфия“ има гръцки произход и означава „красиво писане“. Това отговаря на особеностите и историята на калиграфското

изкуство в европейската култура, където под калиграфия се е разбирало умението да се пише красиво и четливо. Това изкуство е било тясно свързано с географските алманаси, административните и църковни книжа и нуждите на обществения живот.

На китайски език терминът за калиграфия е „шуфа“ (书法) или буквално „правила за изписване“. Образците на китайското калиграфско изкуство включват всички писмени паметници от историята на Китай, като се започне от гадателните надписи върху коруби на костенурки, датиращи от средата на II хил. пр. н. е., през надписите върху дърво и метал, и се завърши с всичко написано върху бамбукови дъски, коприна, хартия и камък.

Както в миналото, така и сега, китайските йероглифи са изписвани с различни цели: стан-

дартни пожелания за благоденствие, здраве и разцвет на семейството и дома. Надписи в различните стилове на „шуфа“ могат да се срещнат и върху невероятните пейзажи в китайската живопис, както и върху ветрила, порцеланови изделия и други произведения на изкуството.

Както вече отбелязахме, в Европа калиграфията в исторически план е по-скоро художествена форма, обслужваща държавната ад-

министрация. Тя никога не получава статут на самостоятелно изкуство със собствени закони и принципи. Докато в Китай, една от централните естетически задачи, които китайското калиграфско изкуство си поставя, е в самия творчески акт да се съхрани изначалната спонтанност на човешката природа, която в Европа се губи при рационализирането и последвалото автоматизиране на писането.

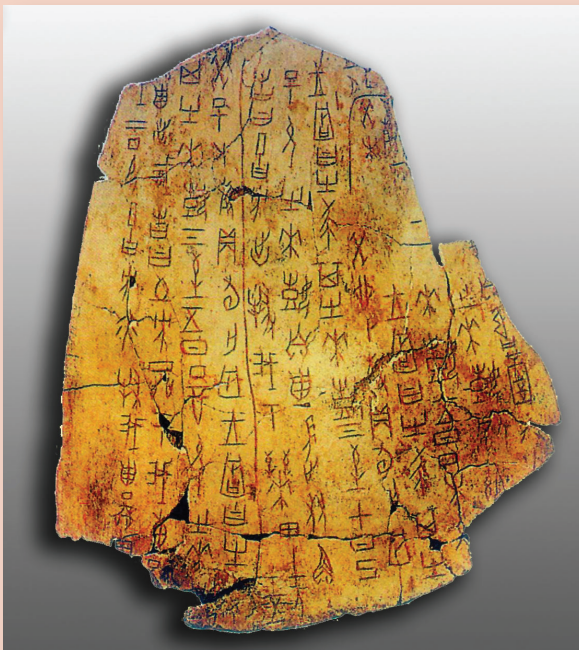
Разходка из хилядолетната история на китайската калиграфия

Първите йероглифни надписи в Китай датират от късния период на династия Шан (商朝, XVI–XI в. пр. н. е.) и са били гравирани върху гадателни кости и коруби на костенурки, откъдето идва и тяхното название – „гадателни надписи“ (甲骨文). Китайските владетели от тази епоха винаги се допитвали до Небето преди да предприемат важни решения, а корубите от костенурки и плоските кости на някои животни (напр. лопатки на бивол или челни черепни кости на елен) били използвани като материални носители, на които се записвали въпросите към божеството, заедно с друга съпътстваща информация. След това костите били нагрива-

ни по специален начин, в резултат на което се получавали пукнатини, които на китайски се наричали „джао“ (兆). По пукнатините гадателят съдел за отговорите на зададените въпроси, а гадателните кости се съхранявали като официални исторически документи.¹

От късния период на династия Западна Джоу (西周, XI–VIII в. пр. н. е.) до нас са дос-

¹Интересно е да се отбележи, че пиктограмите и идеограмите съставляват около 60% от йероглифите, използвани в гадателните надписи, а идеографемите – само около 27%. Инструментите, използвани за изписването им – най-вече метални сечива за гравирание, както и самата твърдост на материалите (коруби и кости) – са обусловили редица особености във формата на този вид йероглифи – смесване на окръглост и квадратност, издължени линии, различия в големината според броя на съставлящите черти, както и липса на стриктно, унифицирано изписване на едни и същи, първични иначе, понятия (бел. ред.).

Надписи върху гадателни кости

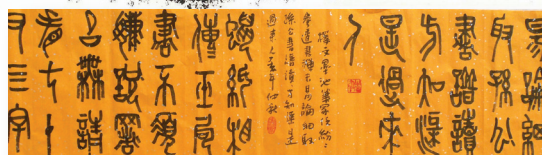
тигна и древни текстове в стил „даджуан” (大篆, „голям печат”), наричани още „надписи върху каменни барабани” (石鼓文), поради факта, че били гравирани върху каменни стели с цилиндрична форма. Шрифтът „даджуан” се е развил от надписите върху ритуални бронзови съдове „дзинуън” (金文), популярни още и като „джундин уън” (钟鼎文, „надписи върху камбани и триножници”). В този период технологията за лее на бронз вече била достигнала едно високо равнище, което позволявало изобразяването на различни сцени, украси и дори надписи върху бронзовите предмети. Въпреки че шрифтовете „дзинуън” и „даджуан” се считат за родствени, основната разлика между тях е, че при „даджуан” чертите на йероглифите са по-пропорционални, а структурата им – по-подредена и изчистена.

Надписи върху бронзови съдове

Стилът „сяоджуан” (小篆, „малък печат”) възниква в края на III в. пр. н. е., по времето на династия Цин (秦朝, 221–206 г. пр. н. е.). Император Цин Шъхуан (秦始皇, 259–210 г. пр. н. е.) го въвежда за нуждите на официалните държавни документи. Този стил представлява опростен вариант на неговия претрупан и сложен за изписване предшественик „даджуан”, като получава особено разпространение върху цинските и ханските надгробни плочи. Шрифтът „сяоджуан” дава силен тласък на развитието на китайската калиграфия и живопис.²

² Също така, при шрифта „сяоджуан” голяма част от разнописите на йероглифите от надписите върху гадателни кости и бронзови съдове биват премахнати (бел. ред.).

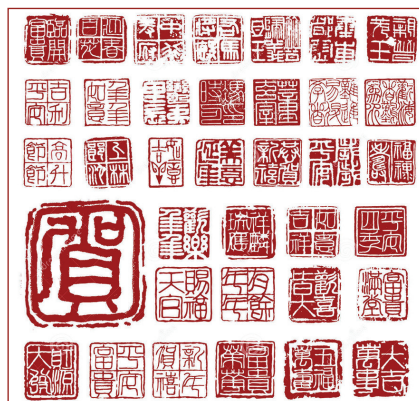

Надписи в стил „даджуан”

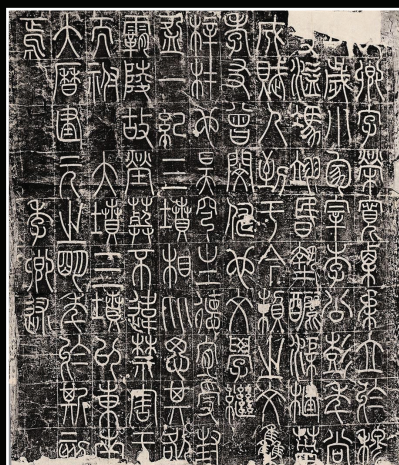
Надписи върху каменни барабани

Важно е да отбележим, че всички печати в Китай от около две хиляди години насам се изписват именно със шрифта „сяоджуан”.

Печати в стил „сяоджуан”

Чиновническият шрифт „лишу“ (隶书) се формира още по времето на династия Цин като още по-опростен вариант на изписване, употребяван предимно от чираците и робите. Неговото възникване се свързва с името Чън Мяо (程邈), който преработил 3000 йероглифа от предходните шрифтове и нарекъл новата форма „лишу“. Този стил на писане понякога се нарича още и „дзуошу“ (佐书) – „делово писмо“. Първоначално използван основно от простолюдието, поради опростената си форма, през епохата Хан (206 г. пр. н. е. – 220 г. от н. е.) „лишу“ се издига до статута на официален стил. Практически всички гравирани върху камъни текстове, както и държавните документи, датиращи от този период са в стил „лишу“. Сам по себе си той е много по-отчетлив и с по-опростени елементи на йероглифите, в сравнение със сложните структури на стила „сяоджуан“. През късния период на династия Хан се появява т. нар. „изостреност“ във формата и чертите на йероглифите, т. е. окръглеността, характерна за стила „сяоджуан“ тук преминава в квадратност. Затова, поради очебийната квадратна форма на йероглифите от „лишу“, понякога наричат този шрифт още и „бафън“ (八分, „състоящ се от осем части“) – т. е. квадрат с чети-

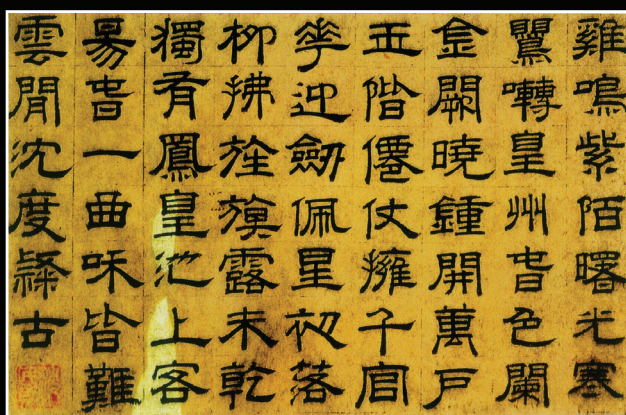
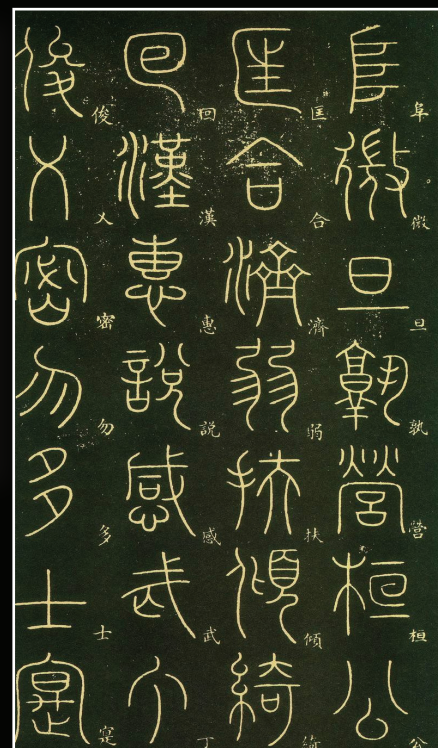

Надписи в стил „сяоджуан“

ри страни и четири ъгъла).³

В края на периода Хан изкуството на калиграфията достига много висо-

ко равнище, което се свързва с усъвършенстването на четките. Калиграфията в този период става раздел от изящните изкуства. По това време се появява шрифтът „кайшу“ (楷书) – „образцов“ или „стандартен“ стил, наричан още и „джъншу“ (正书, „регулярен стил“). С неговата поява се утвърждава квадратната форма на йероглифите, затова „кайшу“ продължава да се използва и до днес. Това е шрифтът, с който се започва обучението по китайска калиграфия. „Кайшу“ произлиза от различни вариации на стила „лишу“ от периода на късна Хан (25–220 г. н. е.) и се развива особено интензивно в течение на четири столетия, чак до Танско време (618–907 г.). В сравнение със своите предшественици, този шрифт е по-бърз и съкратен, и представлява зачатък на бързописа „цаошу“ (草书), който се появява по-късно. Той запазва пропорционалността и яснотата на „лишу“, но вълнистите линии биват направени за удобство при калиграфията.

Текст в стил „лишу“

³Появата на стила „лишу“ разчупва традиционната пиктограмност на древните китайски йероглифи и поставя основата на съвременния им начин на изписване. Този шрифт се явява обратна точка в историята на развитието на китайската писменост (бел. ред.).

Образцовият шрифт „кайшу“

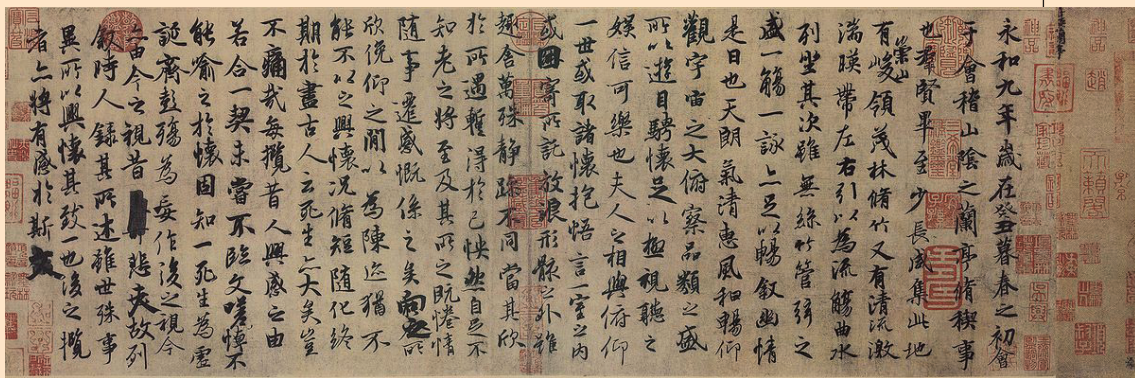
Стилът „синшу“ (行书, „бързо делово писмо“) е изобретен от Лиу Дъшън (劉德昇) в края на ханската династия и се развива едновременно с шрифта „кайшу“. Йероглифът „син“ (行) се превежда като „движи се, пътешествам, действам“. По своята същност той е преходен стил от стандартното писмо „кайшу“ към бързописа „цаошу“. Използва се във всекидневното на китайците като делово писмо, както и в личните записки, личната кореспонденция, епистоларната калиграфия, дневниците. По правило, при него работата с четката не прилича на бързописа, но в същото време не се подчинява и на установените писмени норми. За йероглифите е характерна асиметрията, отразяваща бързия темп на писане, както и непрекъснатостта на движенията при преминаването между отделните йероглифи. Шрифтът „синшу“ (行书) е с широк диапазон и дава на калиграфа много възможности за себеизразяване. От една страна той напомня на

стила „кайшу“, а от друга – на „цаошу“⁴. В него присъстват хармония и свобода, произтичащи от това, че не се спазват строги норми, но в същото време има и вътрешен баланс. В този стил художниците най-често надписват и своите картини, именно поради неговата разчупеност.

Най-прочутият текст в стил „синшу“ е поемата „Павилионът на орхидеите“ (《兰亭诗》) на големият китайски калиграф Уан Сиджъ (王羲之, 303-361 г.).

Бързописът „цаошу“ (草书, „тревисто писмо“) се заражда още в ранния период на династия Хан, като вид ръкописно и по-небрежно изписване на йероглифите в официалните стилове „сяоджуан“, „лишу“ и „кайшу“. Той е бърз и експресивен, и изисква от калиграфа пълно владение на четката. Този шрифт включва в себе си три основни разновидности: „джанцао“ (章草), „дзинцао“ (今草) и „куанцао“ (狂草). „Джанцао“ се наричал ръкописният вариант на

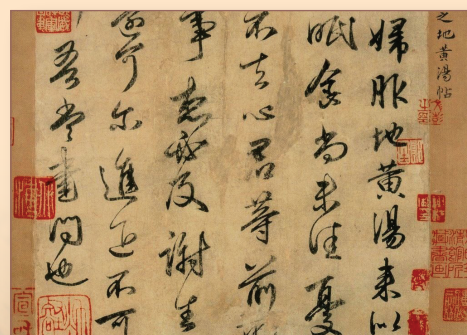
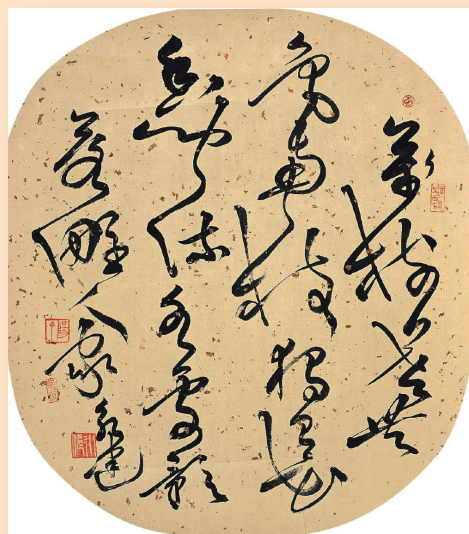
Копие на поемата „Павилионът на орхидеите“ от времето на Танската династия (VII–X в.), за което се счита, че е най-близо до оригинала на Уан Сиджъ

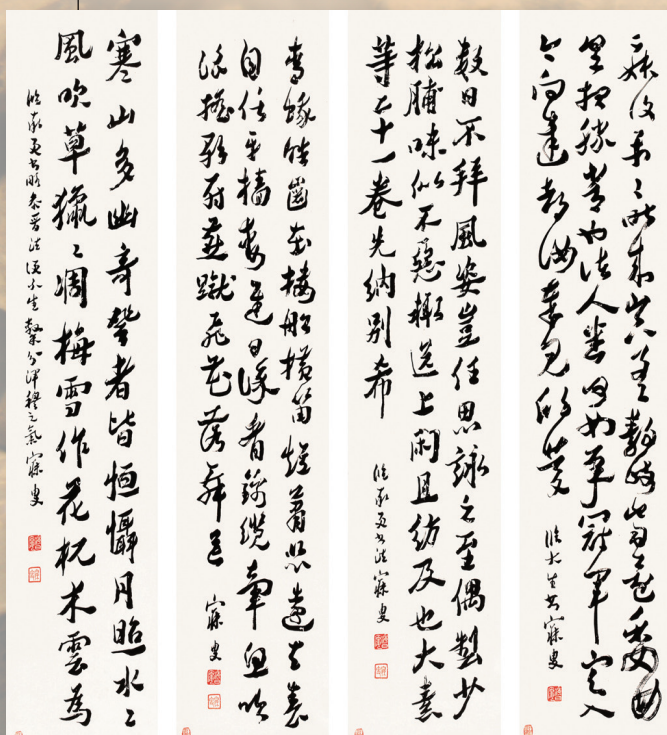
⁴ Съществуват и разновидности на „синшу“: когато йероглифите са изписани по-стандартно, той се нарича „синкай“ (行楷), а когато по-ръкописно и свободно – „син цао“ (行草, т. нар. „полукурсив“) (бел. ред.).

„лишу” от времето на император Джан (汉章帝, 57–88 г.) от династия Източен Хан (25–220 г. пр. н. е.). При него чертите са небрежно изписани, често пъти слети, като запазват вълнистостта на „лишу”, но се изписват доста по-опростено. От този шрифт се развива „дзинцао”, при който формата на йероглифа е непрекъсната, той се изписва „на един дъх” с една черта от горе до долу. Този шрифт придава по-голяма оживеност на калиграфията и значително я ускорява, но е доста труден за разчитане. Когато „тревистото писмо” се развива до степента на „куанцао” (букв. „обезумял бързопис”), формата на йероглифите вече е твърде причудлива и орязана, почти нечетлива и рядко има някаква практическа стойност, но в калиграфското изкуство заема своето особено място.

Разбира се, с този кратък исторически преглед не се изчерпва пълнотата и разнообразието на китайската калиграфия, която е едно безбрежно море.

Калиграфски творби в стил „Дзинцао”

Калиграфски творби в стил „Джанцао”

Калиграфски творби в стил „Куанцао”

Влиянието на калиграфията върху психиката и здравето на човека

Чрез науката графология се доказва, че развитието на моториката на ръцете е свързано с развитието на психическите, когнитивните и умствените способности на личността. Действията, развиващи координацията и точността в движенията на ръцете и пръстите развиват мозъка на човека още от ранно детство. В Китай традиционните занимания, като използването на пръчици при хранене, бойните изкуства, различните приложни изкуства, калиграфията и живописата с техния философски смисъл и насоченост, спомагат за това вътрешно развитие на човека.

В калиграфията е възприета постановката, че мозъкът контролира дишането, а дишането контролира пръстите, които пишат. За да се открие центърът на четката и да бъде всяко движение енергично и прецизно, е необходима тренировка на волята. Когато вземе четката в ръка, човек трябва да се съсредоточи върху свършеното, мисълта му трябва да е ясна, а духът – ведър. Работата на съзнанието не трябва да се нарушава от външни влияния. Ин и Ян трябва да са балансирани, което гарантира телесното здраве, спира деленето на клетките и като резултат обмяната на веществата се забавя. Хората, които се занимават с калиграфия, възприемат информацията по-бързо. Вниманието и наблюдателността при тях са по-добре развити. Калиграфията влияе положително и върху концентрацията на вниманието, скоростта на пространственото възприятие, абстрактното мислене и като цяло подобрява и развива кратковременната и образната памет. Чрез нея се достига до емоционално спокойствие и отпускане, изразяващи се в равномерно дишане, понижаване на кръвното налягане и пулса, намаляване на мускулното напрежение. Подобрява се способността на индивида за определяне и диференциация на фигурите, както и способността за пространствено ориентиране. Също така, съвременните изследвания показват, че калиграфията може да се използ-

ва като алтернативно лечение за редица заболявания: аутизъм, синдром на нарушено внимание, синдром на дефицит на внимание, свръхактивност и др. Освен това, след упражнения по калиграфия, пациентите са показали признаци на подобряване на логическото си мислене, подобрявали са своята памет и концентрация, а болните от болестта на Алцхаймер са се ориентирали по-добре в пространството и са имали по-координирани движения. Методът на лечебна терапия с калиграфия може да се прилага успешно и към пациенти, страдащи от психосоматични и психични заболявания, като хипертония, диабет, шизофрения, диабет, неврози и др.

Вътрешни качества, които калиграфията култивира

Хората често задават въпроса: „Каква е ползата от красивото писане?“ и „Дали ще мога да пиша красивите йероглифи, ако не съм художник?“ Вече изяснихме накратко каква е ползата от китайската калиграфия върху здравето, но освен това този вид изкуство е свързано и с вътрешното развитие на човека.

На първо място, калиграфията култивира покой. Но, за кой покой става въпрос? Онзи, при който човек е видимо неподвижен отвън, но концентриран и с ясна мисъл отвътре. Покоят (Ин) генерира енергия, която намира външно проявление под формата на движение или действие (Ян). Може да се каже, че преди всяко действие има фаза на недействие, по време на която се натрупва необходимата енергия. Ако говорим за обвързване на движение и мисъл, то в източните практики този синкретизъм е форма на медитация в движение. Това много отчетливо се проявява по време на практиката по калиграфия, а също така и по време на практиката по тайдзи. Често тези две практики са взаимно свързани и много от майсторите споделят, че те се допълват. Така например, един от великите тайдзи майстори – Чън Сяоуан, обявен за живо съкровище на

Китай – е и много добър калиграф.

Но, да се върнем на покоя и енергията.

Какво се случва по време на писането на калиграфия? На първо място, човек пристъпва към него с определено намерение. Мисълта, вече канализирана в тази насока, определя и последващите действия. Бавното старателно движение по време на писането води до нормализиране на дишането като физиологичен процес, и едновременно с това до преодоляване на стреса на психично ниво. По този начин се обединяват движението (моториката) и покоят (мисълта), а премахването на стреса генерира енергия.

Самите движения, провокирани от мисълта, и синхронизирани с бавното и равномерно дишане, карат жизнената енергия Чи да се задвижи интензивно по енергийните меридиани в човешкото тяло, преминавайки през редица енергийни центрове. Тайдзи и калиграфията произвеждат един и същи ефект – естественост на процеса на дишането, каляване на тялото и волята на човека.

По принцип, всички източни практики са насочени към укрепване на здравето, удължаване на живота, постигане на щастие и духовно съвършенство, но начините за постигане на това са различни и те кореспондират с индивидуалните особености на всеки един човек и неговото търсене, откриване и следване на самия себе си.

庆祝保加利亚艺术家代表团访华60周年

60 години от посещението на първата българска културна делегация в КНР — родното ни изкуство успя да развълнува Мао Дзедун, Джоу Ънлай и многохилядната китайска публика

Автор: Мария Маринова

През месец ноември тази година Министерският съвет на Република България одобри Проект на спогодба с Китай относно взаимното създаване на културни центрове, които да развиват динамична и ползотворна дейност в различни области на културата и изкуствата. Поради факта, че до момента България няма свои културни центрове в държавите от Азиатско-тихоокеанския регион, създаването на Български културен център в Китай би го превърнало във важно регионално звено за провеждане на по-активна и координирана политика в Азия.

Това решение на Министерския съвет не буди изненада на фона на все по-интензивния културен обмен между двете страни през последните няколко години. Важно е да бъде изтъкнато, обаче, че този културен обмен води началото си още от първите години след установяване на дипломатически отношения между България и КНР и в него са преплетени някои интригуващи, но незнайно защо

слабо известни събития, които заслужават да бъдат отново изведени под светлината на прожекторите.

Точно преди 60 години, на 5 октомври 1955 г., агенция Синхуа публикува следното известие: „Съгласно Плана за изпълнение на Спогодбата за културно сътрудничество между Китай и България за 1955 г., деветимата членове на българската делегация от дейци на изкуството пристигнаха последователно със самолетни полети в Пекин на 2, 4 и 5 октомври за провеждане на посещения и изнасяне на представления в Китай. Делегацията е ръководена от народния артист на България и носител на Димитровска награда, заместник-председател на Съюза на композиторите и музиковедите, прочутия оперен певец Михаил Попов. В състава на делегацията са включени балетни артисти, цигулари, певци и изпълнители на народни музикални инструменти.”¹

С това кратко съобщение започва двумесечното посещение, включващо официални срещи и

¹ Превод на цитата: Веселин Карастойчев.

сценични изяви на делегацията от български дейци на изкуството в Китай, които за първи път представят родните постижения в този отдалечен край на света. По-голямата част от групата потегля от София в ранните зори на 30 септември и пристига в Пекин едва в късния следобед на 2 октомври 1955 г. Продължилото почти шейсет часа пътуване налага многократна смяна на самолетите, придружена със спирания в Киев, Москва, Казан, Свердловск, Омск, Новосибирск, Красноярск, Иркутск и Улан Батор, а крайната дестинация – Пекин – посреща българските изпълнители, обвита във влажна есенна мъгла. Само няколко часа по-късно, все още неотърсили се от впечатленията и напрежението на изтощителното пътуване, оперните певци Вася Радева, Юлия Винер и Михаил Попов, народният певец Йовчо Караиванов, заедно с балетистите Асен Гаврилов и Люба Колчакова са принудени светкавично да влязат в най-добрата си форма, тъй като са поканени на концерт в Правителствената зала, където присъства цялото правителство на КНР, начело с Мао Дзъдун.

През следващите два дни пристигат и останалите членове на групата – народният музикант Цвятко Благоев, пианистката Снежина Гълъбова и цигуларят Боян Лечев. Всички представители на българската делегация от дейци на изкуството по това време са вече утвърдени изпълнители в зенита на своята творческа кариера, носители на престижни национални и международни отличия. Но въпреки многобройните си изяви на чуждестранните музикални и балетни сцени, този път пред тях предстои една по-особена и отговорната задача – да

демонстрират най-високите постижения на западното и, в частност, българското изкуство пред аудитория, притежаваща неотстъпваща по древност и богатство музикално-танцова традиция, която, обаче, векове наред се е развивала по своя собствена траектория, при която допирните точки със западното изкуство са толкова многобройни, колкото и различията. Несъмнено, спечелването на сърцата и критичната оценка на подобна, твърде различна, аудитория със самобитни критерии към изкуството, е било огромно предизвикателство и е будело трепетно възмущение в българските сценични изпълнители. Затова в първите дни след стъпването им на китайска земя, успоредно с посещенията на исторически забележителности в Пекин и околностите, както и на културни мероприятия като китайски традиционен театър и опера, сред българските участници кипи бурна подготовка на програмата за техните гастроли в Китай, провеждат се и множество срещи на високо равнище – с Министъра на културата, с Директора на Централната музикална консерватория, с Генералния секретар на Всекитайското сдружение на музикантите и мн. др.

На 10 октомври 1955 г. българската делегация от дейци на изкуството изнася първия си официален концерт пред 2000 души в театър „Тиенцяо“² (天桥剧场), създаден само две години по-рано като първия модерен театър в новата Китайска народна република. Местната преса не закъснява да отрази събитието – още същата вечер множество столични вестници публикуват възторжени статии, които описват

² т.е. „Небесен мост“.

Отзиви от първия концерт на българската делегация в Пекин

подробно изпълненията на българската група:

„ДЪЛБОКО ВЪЗДЕЙСТВАЩО АРТИСТИЧНО ИЗПЪЛНЕНИЕ

Репортаж от представянето на българската делегация от дейци на изкуството

Чан Сумин, постоянен член на Изпълнителното бюро на Съюза
на китайските музикални дейци³

Вечерта на 10 октомври гражданите на столицата и творческите среди се насладиха на първото представление на българската делегация от дейци на изкуството, която е на посещение в Китай. Впечатляващата програма и дълбоко въздействащите изпълнения бяха посрещнати с искрен възторг от публиката.

Съчетаването на творческо и идейно съвършенство изваяха музика и танцови образи, които оставиха изключително впечатление в нас.

Пеенето на изтъкнатата сопрано солистка Вася Радева извираше от сърцето и завладя аудиторията. Нейният тембър е мек и красив, чист и звучен, стилът ѝ е изящен и притежава силата да въздейства до дъното на душата. Поради това, че владее доста чужди езици, тя обикновено изпълнява на оригиналния език композициите, които са включени в нейния репертоар. Радева е носител на Първа награда от Втория национален конкурс за певци и инструменталисти и е лауреат от Световния фестивал на младежта и студентите за мир и дружба в Букурещ; печелила е и стиденцията „Ема Дестинова“ – Прага. Още с първите звуци на „Любовта на Кайра“ от Панчо Владигеров, нейният чист и очарователен глас веднага прикова вниманието на слушателите. Цялата зала притихна и почти можеше да се чуе пулсирането на сърцата. По време на изпълнението на „Приспивна песен“ от Чайковски публиката бе покорена от дълбоко изразеното майчино чувство. „Испанска песен“ от Лео Делиб, пък, беше поднесена живо, с шеговито настроение и закачливост. В изпълнението на китайската народна песен „Синьо цвете“ нейният искрящ, чист и искрен глас единодушно спечели високата оценка на публиката. Изпълнителският натюрел на Вася Радева е овладян, естествен и емоционално богат.

Изпълнението на младата оперна сопрано певица Юлия Винер също бе впечатляващо. Гласът ѝ е наситен и звънък, с широк диапазон и бликаща жизненост. Тя е луреат от Втория национален конкурс за певци и инструменталисти на България, както и призьор от Световния фестивал на

младежта и студентите за мир и дружба в Букурещ. Винер изпълни „Песен на девойката“ от Христов и „Наздравница“ на Дунаевски. Нейният глас бе пълен с емоция, тембърът – пространен и красив. Когато изпълняваше арията на Леонора от операта „Трубадур“ на Верди тя разгърна в още по-голяма степен изразните си възможности, обединяващи висша техника и идейно-емоционално богатство.

Най-голямо въодушевление предизвика изпълнението на прочутия оперен бас Михаил Попов (на когото ще отделим специално внимание в друг текст).

Завладяващо бе представянето и на народния изпълнител Йовчо Караиванов. Той наследява певческата дарбра на майка си и още съвсем малък вече знаел близо сто народни песни. Семейството, в което Караиванов израства, е прочуто с народните певци и инструменталисти. Той изпя три български народни песни: „Искал Караджа Гергина“, „Бойчо на Бойка думаше“ и „Хей, златна Добруджа“. Въпреки че ние не разбрахме българския текст, естественото, истинско и съкровено пеене се запечата завинаги дълбоко в сърцата ни. Това пеене, с толкова ярко изразен народностен характер, бе много вдъхновяващо и поучително за нас, които се занимаваме с народно творчество.

Изпълненията на народния музикант Цвятко Благоев предизвикаха небивал интерес. Той е постигнал поразително ниво, както в овладяването на техническите умения, така и в емоционалното изразяване. Благоев започва да изучава народни музикални инструменти още от малък, когато е пасял овце на село. Приет е в Софийската държавна

Кавалджията Цвятко Благоев и народният певец Йовчо Караиванов за пръв път разкриват пред китайската публика красотата на българския фолклор

³ Превод на статията: Веселин Карастойчев.

консерватория, но не престава да се усъвършенства в свиренето на гайда и кавал. Участвал е в концертни турнета в СССР, Унгария, Германия, Франция и Югославия. Той е не само солист на народни инструменти, но и прекрасно акомпанира по време на изпълнения на народни песни. На концерта той представи на кавал „Овчарска песен“ и китайската мелодия „Берем чай, ловим пеперуди“, а на гайда изсвири „Празнична песен“ и българско „Хоро“ – общо четири произведения. Две от тях бяха извикани на бис от публиката.

Друго впечатляващо участие бе соловата изява на цигуларя Боян Лечев, чието отлично изпълнение единодушно спечели публиката. Лечев е лауреат от

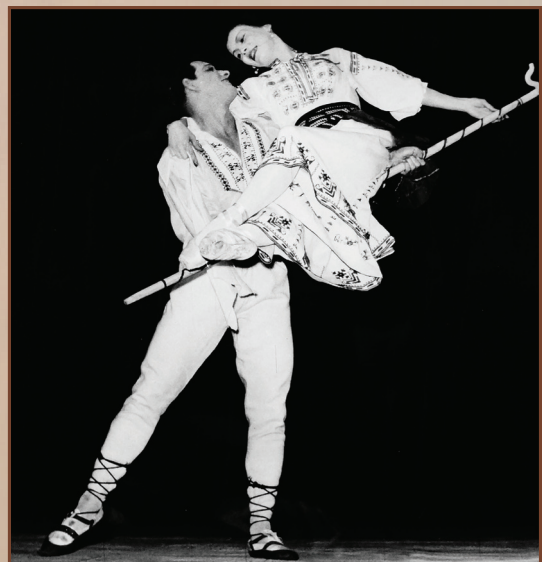
Световния фестивал на младежта и студентите за мир и дружба в Будапеща, за успешните си музикални изяви получава Димитровска награда. Той е доцент в Софийската държавна консерватория. Успешно е концертирал в СССР, Румъния, Чехословакия, Швеция, Унгария и др. Боян Лечев изсвири три произведения: „Песен“ от Владигеров, „Сонатина“

на Паганини и „Хопак“ от Мусоргски. Изпълненията му ни разкриха високо техническо майсторство и въздействаща изразителност.

Постигнатото от него съвършенство както в лъковата, така и в пръстовата техника, му позволяваше да свири сякаш без каквото и да е усилие. Той движеше лъка енергично, пръстите му прецизно и стабилно извличаха необходимите тонове, които се загнездваха непоколебимо в слуха. Съчетаването на лъковите и пръстовите умения водеше до толкова звънък и емоционално наситен тон, който действително звучеше сякаш „водни кончета докосват водата“. Неговото изпълнение накарва звуците да се отделят от музикалния инструмент и да потопят слушателите във вътрешния свят на музиката.

Пианистката Снежина Гълъбова е майстор в акомпанимента с пиано. Тя не само енергично и изкусно подпомагаше цигулката в създаването на необходимата атмосфера, но и разгърна таланта си да подчертава необходимите моменти, което беше неразривна част от успешната изява на Боян Лечев. Уверен съм, че за в бъдеще сътрудничеството между двамата съпрузи ще има като резултат нови, още по-бляскави постижения.

На концерта бяха представени и три балетни танца. От тях „Умиращият лебед“ бе солово изпълнение на Люба Колчакова, носителка на Димитровска награда и лауреат от Световния фестивал на младежта и студентите за мир и дружба в Букурещ. „Пролетна среща“ и „Младежки валс“ бяха танцов дует на Люба Колчакова и лауреата от

Балетните изпълнения на Асен Гаврилов и Люба Колчакова оставят дълбоко впечатление в китайската публика

Световния фестивал на младежта и студентите за мир и дружба в Букурещ Асен Гаврилов. В „Пролетна среща“ изпълнителите с енергични, изящни и изчистени движения истинно представиха изпълнения с трепет и дръзновение живот на младеж и девойка, радващи се на своята чиста любов през пролетта – сезона на топлото слънце и разцъфналите цветя. В „Младежки валс“, пък, повече беше заложено на революционния оптимизъм. Танцът им разкри с какъв подем и радост свободните и щастливи хора живеят и се трудят на своята прекрасна земя. Ние сме изключително признателни за посещението на българската културна делегация, която предизвика в нас безподобно вълнение и вдъхновение. С това, че ни донесоха дълбоката дружба на българския народ, донесоха ни изкуството на социалистическия реализъм, те дадоха много добра възможност на китайските дейци на изкуството да се поучим от тях.”

Подобни бляскави отзиви съпътстват всички спектакли, които деветимата български изпълнители изнасят из Китай през следващите два месеца. Навсякъде ги посрещат висши представители на политическите и творческите среди, концертират в огромни и препълнени зали, а билетите за представленията им се разграбват за часове. Преди да отпътува за провинцията, българската културна делегация дава шест концерта в столицата и прави радиозаписи, които по-късно биват излъчени в специална радиопрограма по националното радио „Пекин“. След това последователно посещава Сиан, Чунцин, Кунмин, Гуанджоу, Ханджоу, Шанхай, Тиендзин и на 29 ноември отново се завръща в Пекин, където дава своя заключителен концерт в театър „Тиенцяо“. Поради огромния интерес към техните изпълнения, в някои градове българите са помолени да изнесат и допълнителни концерти извън рамките на

Билети за концертите на българските дейци на изкуството

първоначалната програма. В резултат на това, по време на своя престой в Китай българските певци, музиканти и балетисти изпълняват 24 спектакла, които са посетени от повече от 62 000 души и се радват на изключителен успех. На организирания на 2 декември прием и концерт в Българското посолство присъства и Джоу Ънлай, който по това време е министър на външните работи на КНР.

Китайската преса отразява активно турнето на българската делегация, като във всички публикувани статии се обръща особено силно внимание на ръководителя на делегацията – оперния певец Михаил Попов. И това не е случайно, тъй като освен за своите участия в спектаклите, той непрекъснато се грижи и за всички останали дейности, гарантиращи тяхното успешно провеждане – от прегледа на всяка една концертна зала за установяване на осветлението, декорите, гримьорните, отоплението, дори костюмите на конферансиетата, през контролирането на правилното провеждане на програмата по време на всеки концерт, до срещите с висшите китайски

ръководители, или както той ги нарича – „отговорните фактори“, както и всички представители на китайските културни и музикални среди. Освен всичко това, той дава ежедневни уроци по пеене на неколцина „прикрепени“ към него за периода на турнето

артист, двукратен лауреат на Димитровска награда, композитор, заместник-председател на Съюза на композиторите и музиковедите в България, солист на Софийската народна опера. Роден е през 1899 г. в българския град Плевен. Още в младежка възраст

Кадри с Михаил Попов по време на посещението на делегацията в Чунцин

китайски оперни певци. И не на последно място, Попов отговаря и за провеждането на регулярни събрания на колектива с цел разрешаване на междуличностните и професионални проблеми, неизменно съпътстващи подобно продължително и изтощително турне.

По това време Михаил Попов е на 56 години и въпреки че е най-възрастният и опитен член на българската делегация, успешното изпълнение на гореописаните задължения със сигурност е изисквало изключителна дисциплина, професионализъм и ръководни качества. Като прибавим и неговия международен авторитет, ние виждаме защо китайската преса обръща особено внимание на неговата личност и затова през този период в китайските вестници се появяват немалко специализирани статии, посветени на творческата кариера на Михаил Попов, наред с което изобилстват и въодушевените отзиви от неговите оперни изпълнения. Така например, на 18 ноември 1955 г. ежедневник „Освобождение“ (《解放日报》) публикува подробна статия за членовете на българската културна делегация, в която описва Михаил Попов по следния начин:

„Ръководителят на делегацията на българските дейци на изкуството Михаил Попов е народен

проявява своя певчески талант. В Италия получава солидно вокално образование. След завръщането си в родината през 1927 г. става изпълнител в Софийската народна опера, където като бас изпълнява важни мъжки роли в редица постановки. Михаил Попов е отличен оперен певец, притежава първокласна артистична школовка и богат сценичен опит. В рамките на последните трийсетина години той е пресъздал над четиридесет и пет различни по характер мъжки роли, превъплъщавал се е в древни и в романтични персонажи, изпълнявал е едни от най-известните руски, италиански, френски, немски и български музикални произведения.

Концертната активност на Михаил Попов също е изключителна. Освен сценичните изяви в родната България, той постоянно пее и на оперните, телевизионните и концертните сцени в Москва, Ленинград, Париж, Рим, Будапеща, Виена, Прага, Белград и други градове. Трикратно е посещавал и е изнасял представления в Съветския съюз. По време на престоя си в СССР в периода 1947–1948 г., заради изключителната си работа, Михаил Попов е удостоен със званието „Почетен член на Централния съюз на дейците на изкуството на СССР“.

Михаил Попов притежава красив резонансен глас и майсторска вокална техника. Всяка ария, изпята от него на оперната сцена, пресъздава дълбок художествен образ, а изпълненията му достигат до рядко срещаните предели на съвършенството.”

След концерт на българските музиканти и певци в Шанхай през ноември същата година, вестник „Нов народ – Шанхай” (《上海新民报》) публикува още същата вечер подробен репортаж от спектакъла под заглавие „Цветът на българското изкуство”, в който живо описва класата на българския оперен певец:

„Басовите солови изпълнения на ръководителя на делегацията на българските дейци на изкуството Михаил Попов издигнаха настроението на публиката до абсолютен връх. Най-напред той изпя „Песента на бунтовника”, една ария от операта „Симон Боканегра” и „Песен за бълхата”. След възторжените нестихващи аплодисменти и викове на цялата зала, той изпълни още и „Песен на волжките бурлаци”, „Пасох овци” и една хумористична българска народна песен... Зад високите постижения на Михаил Попов стоят неуморния труд и креативността, които той ежедневно влага в градината на изкуството в продължение на повече от двацет и пет години. Неговият глас, закален още на младини, вече е достигнал до пречистено в огъня съвършенство. Поради своята висока артистична школовка и зряла певческа техника, Михаил Попов напълно се потапя в пеенето и по такъв начин успява докрай да разгърне духа на изпълняваното произведение и пълноценно да го внуши в сърцата на публиката. По време на снощното си изпълнение на „Песен за бълхата” от Мусоргски, със своето мъжествено и същевременно комично пеене, Михаил Попов успя да въплъти

дълбокия сатиричен подтекст на песента, осмиваща царските приближени министри. „Ако тя (бълхата) се осмели да ни ухапе, ха-ха, и ние няма дължени да останем!” – в изпълнението на българския певец тези думи бяха натоварени с толкова много подтекст и същевременно звучаха толкова категорично, че успяха да разкрият пламъците на недоволството, които угнетеният от царизма народ е таял в душата си и напълно въплъщаваха неговия боен оптимистичен

Михаил Попов изпълнява „Песен за бълхата” от Мусоргски

дух. В „Песен на волжките бурлаци” Михаил Попов така добре управляваше силата на гласа си и многобройните преходи от високи към ниски тонове и обратно, че аудиторията неволно подскачаше и се вълнуваше ведно с извивките на песента.”

Споменът за посещението на българските дейци на изкуството в Китай през 1955 г., техните концертни изяви, пожънатите успехи и международното признание, което получават, освен в разказите на Вася Радева и Снежина Гълъбова, чиито личности все още светят ярко на небосвода на родното ни изпълнителско изкуство, е запазен предимно в личния архив на Михаил Попов, в статиите на китайските журналисти и в съхраняваните и до днес в радио „Пекин” радиозаписи. Не може да не събуди учудване фактът, че в родното интернет-пространство липсва каквато и да било информация относно това посещение, даваща дори и бегла

представа за него. Настоящата статия е съставена изцяло въз основа на гореспоменатите източници, от които дневникът на Михаил Попов, озаглавен „Китай и обратно“, в който със завидна точност и педантизъм са описани събитията от деня и часа на напускането на България до деня и часа на завръщането обратно, бе от изключителна важност. Освен фактологичната информация, свързана с турнето на българската група, дневникът съдържа и лаконични, но много любопитни описания на живота и бита в посетените китайски градове:

„25-ти ноември, 1955 г. (вторник). В 9.00 ч. отлитаме за Чун-Цин в провинция Съчуан. В 11.20 ч. пристигнахме – мъгливо време. Посрещнаха ни представители на културни институти, начело с началника на културата, артисти от местната опера. Летището е далеч от града – на 30 км. Пътят минава през планинска област, криволича, възвишава се, слиза и минава през оризища и бамбукови храсти. Всяко кътче земя е обработено и засято. Града е разположен на полуостров (хълмист) на р. Янгце и притока Ы Ча-лин. От другата страна на реките пак има жилища и съобщението става с параходчета... Градът е голям – 1 800 000 жители. Главната улица е асфалтирана и магазините са открити отпред. Наред с големи здания се редят и стари. Климата е влажен, повечето време е мъгливо. Хотелът е нов – монументален – в стила на техните стари дворци. Средната част е грамаден купол, подобен на „Храма на Небето“ в Пекин, а страничните крила имат елементи от Зимния дворец. Средната част е залата с 4000 места – такава досега не съм виждал. Висока е,

куполът се държи без колони...

Трудът на човека-работник тук е по-тежък, отколкото на добитъка. Няма и добитък. Всичкият товар от пристанището нагоре по стръмния баир се носи и извозва от хора. Хора, впрегнати по 7-8 души в двуколка с огромен товар, напяват ритмична песен и мъкнат нагоре, хора с бамбукови кобилицы носят също огромни товари. Обикновено голи до пояса, боси или с цървули от слама.”

В своя бележник Михаил Попов увлекателно обрисова и многолюдния град Гуанджоу, където делегацията концертира в началото на ноември: „Кантон⁴ има население 1 800 000 жители, много шумен град с голямо движение по улиците и реката. Лодки, кораби, салове непрекъснато сноват нагоре-надолу. Постоянно живеят в лодки около 70 000 души, които си имат там община, културен дом, училище. Лодките са близко една до друга и се свързват с мостче от дъски, което в долния етаж е направено на лавици за съдовете и храната. По-рано тия хора от водата са били най-долното съсловие и тия от сушата даже не са се женили за тях. Къщите са издадени напред и на колони висят над тротоарите, така че се образува покрит тротоар, където са магазините, отворени отпред, както и в другите южни градове. Типичен колониален град. Кварталът на бившите концесии е обграден отвред с канал и само от няколко места по мост с железни врати се влиза там. Хубави вили и луксозни здания. Населението носи дървени сандали, които тропат по улиците като чукчета.”

В Гуанджоу българската група изнася три

⁴ В случая става въпрос за град Гуанджоу, а не провинция Кантон.

Българската културна делегация пътува в Китай

концерта в огромна зала, побираща 5000 зрители. След първия концерт, Михаил Попов пише в своя дневник: „Вечеря с началника на културата. Произнесе слово, в което между другото подчерта, че е станало чудо с това, че: 1) билетите за трите концерта са продадени за три часа; 2) сме успели

Валери Петров, народният художник Стоян Венев и основоположникът на българската графика – изкуствоведа Васил Захариев. Те, обаче, следват своя собствена програма по време на посещението си в Китай и имат повече срещи на високо равнище, отколкото обществени изяви, поради което тяхната

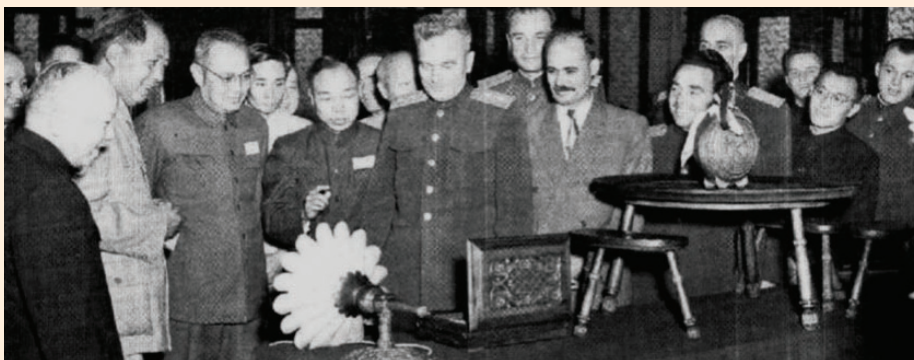

да създадем такава тишина сред 5000 присъстващи и 3) сме предизвикали необикновен ентузиазъм у публиката. Това, казва, става за първи път тук. Предложение за още един концерт.”

Трябва да отбележим, че посещението на българската делегация от дейци на изкуството в Китай през 1955 г. не е съвсем изолирано явление. Едновременно с тях пристига и българска делегация от театрални дейци, в която са Петър Димитров – тогавашният председател на Съюза на артистите в България, режисьорът проф. Стефан Сърчаджиев, видният театровед проф. Любомир Тенев, поетът

визита не е така силно отразена в пресата. Също така, година по-рано, през 1954 г., хоровият Ансамбъл на Българската народна армия гастролира в Китай цели шест месеца. Изпълненията на българските хористи очаровали Мао Дзъдун, който ги поканил на среща, продължила един час и завършила с обяд. Китайски фотограф е запечатал момента, в който председателят Мао разглежда поднесените от българите подаръци: лампа с форма на цвете, резбована кутия и софра с бъклица и две трикраки столчета.⁵

⁵ Снимката е от семейния архив на Константин Кръстев – певец в хоровия ансамбъл на Българската народна армия, публикувана в Интернет.

Мао Дзъдун разглежда подаръците на певците от Ансамбъла на Българската народна армия

За разлика от Ансамбъла на Българската народна армия, обаче, посещението на делегацията от български музиканти, певци и балетисти през 1955 г., предизвиква много по-могътен отзвук сред китайското общество поради ред причини. Най-напред, това е първото по рода си мероприятие за културен обмен на високо равнище между двете държави след основаването на КНР, което има за цел не само да представи цвета на българското изкуство на китайска земя, но и да спомогне за затвърждаването на приятелските отношения помежду им и да установи допирните точки в тяхната народопсихология и линии на развитие на културата. Посещенията на българската делегация в главните градове и провинции на Нов Китай и изнесените от тях спектакли поражда вълна от журналистически публикации, голяма част от които не просто отразяват концертите, но също така задълбочено изследват съвременното за този период българско оперно, балетно и музикално изкуство, запознавайки китайската публика със съответните представителни произведения, дейци и постижения в тези области. Поради тази причина, посещението на българската делегация в Китай през 1955 г. има едно много важно последствие – това е първата стъпка в

изграждането на културния имидж на страната ни в този далечен край на света, както и първият успешен опит за межкултурен диалог чрез езика на сцената, музиката и танца.

Във връзка с 60-годишнината от посещението на българската делегация от дейци на изкуството в Китай на 22 декември Институт Конфуций в София стана домакин на празничен концерт от български и китайски оперни изпълнения, организиран от музикална агенция “Михаел” и придружен от тематична презентация. Предстои да бъде издадена книга, която съдържа преводни статии на китайски журналисти, части от дневника на Михаил Попов, множество фотографии и друг богат архивен материал, който да възроди спомените за това бележито събитие. Авторът на настоящата статия отправя искрени благодарности към оперната певица и вокален педагог Майя Попова – дъщеря на големия български бас, за разясненията, предоставяването на неговите лични записки и целия щателно съхранен архивен фонд⁶, свързан с посещението на българските дейци на изкуството в Китай през 1955 г.

⁶ Признателни сме на фотографа Симеон Илиев за професионалното дигитализиране на вестникарските статии и снимките от посещението на делегацията в няколкостотин файла.

论古代中国的两个独特诗歌体裁 —— 赋和乐府

Александрина Тодорова е студентка във втори курс от специалност „Китаистика“ на Софийския университет. Сред разнородните ѝ интереси са поезията, литературата, изобразителните изкуства и, не на последно място, спорта. Смята, че едно от удивителните свойства на човешкия ум е възможността да усвоява почти неограничени количества информация. Това свойство превръща всяка една наука, независимо от нейния характер – хуманитарен или социален – в дар, който по еднакъв начин задвижва зъбните колелца на механизма на нестихващия интерес.

В настоящия брой публикуваме изследването на Александрина Тодорова върху два древни и уникални жанра в китайската литература – римуваната проза „фу“ и песенно-баладичната поезия „юефу“. За своята работа авторката споделя:

„За мен литературата е достъпният билет към необятни хоризонти и безкрайни пътешествия – назад във времето, напред в хипотетичното бъдеще или дълбоко в душата на човека. Литературата е способ за откриване на непознати

измерения, както на заобикалящия ни свят, така и на вътрешния – светът, който ние обитаваме.

Китайската литература ме впечатли със своята неразривна връзка с обществото, зародила се още в дълбока древност. Колкото повече се увличам по изучаването ѝ, толкова повече осъзнавам, че ми е непонятна, а какъв по-чудесен стимул от това човек да знае, че има място за усъвършенстване и още дълбини остават недокоснати, очаквайки неговото присъствие.”

Китайската римувана проза „фу“ и баладичната поезия „юефу“

„Китайският език не прилича на никой друг жив или мъртъв език, който ни е известен... Китайците имат само фигури за изразяване на мислите си...,
(Жан-Батист Дю Алд, „Описание на Китайската Империя“)

Ролята на поезията в Китай

Китайската поетична традиция основателно може да се приеме за една от най-богатите, древни и непрекъснати традиции в световната литература. Като се простира още преди 1500 г. пр.н.е чак до наши дни, поезията винаги е заемала особено място в китайската култура и държавност. През вековете тя е запазила сакралния си смисъл на посредник между битието и други измерения,

проводник на хармонията и регулатор на взаимоотношенията между човешкото, земното и небесното. Забележително е, че освен в родината си, поетичната традиция на Китай – този своеобразен словесен феномен – е процъфтявала също и в Корея и Япония като разработен поетичен модел и незаменима градивна частица и на техните култури.

Повратните исторически събития в древен

Китай пораждали в хората пъстри емоции и разнообразни реакции към новите реалности, за които било необходимо да се намери словесен израз. В такова време поезията, като литературна форма, е била може би най-надеждният способ за достоверно предаване на преживяното към идните поколения. Ето защо, китайската поезия, както и цялата класическа литература притежава дълбок културен пласт и е превъплъщение на духа, морала и мъдростта на китайския народ. Тя отразява високото цивилизационно ниво.

Факт е, че след появата на калиграфията като изкуство, тя се нарежда на челно място редом с поезията, утвърждавайки се като специфичен начин на себеизразяване. Финеса и изкусността при боравенето с четката и туша са били също толкова важни, колкото и съдържанието на изписаното. Красивата калиграфия, като наслажда за визуалното възприятие, не би била така високо ценена, ако отсъстваше взаимодействието ѝ с думите. Тази проява на симбиотична връзка¹ се утвърдила през VIII в. н. е., когато танският поет, художник и калиграф Джън Циен (郑虔, 685–764 г.) поднесъл като подарък на владетеля своя творба. Тя възплъщавала тясната връзка между живопис, поезия и калиграфия, и удивила императора. От този момент комбинацията между трите креативни процеса започнала да се приема за върховно постижение в изкуството – богатството на визуалния детайл в съчетание с думите събуждали оживен обмен и взаимодействие в ума. Творците, които владеели всички тези аспекти били малобройни.

Древното китайско общество високо оценявало хората, притежаващи уменията да боравят с езика и думите, и с времето тази дарба се превърнала във филтър за интелектуалност и усет. В най-ранен етап (XIV – XI в. пр.н.е.), ролята на „писатели“ се изпълнявала от жреците (巫 wū), които освен с ритуали се занимавали и с описването на събития и субекти от реалния свят. Поради това, най-древните елементи от литературата включвали заклинания, клетви, славословия. Още преди новата ера в Китай постепенно се оформила и групата на ерудити

книжовници (士 shì). До всеки владетел неизменно присъствал чиновник от това общество – ерудирана личност с познания за света, словото и подредбата на думите. Подобни хора обикновено заемали длъжността на придворни историци (史 shǐ) – позиция, която изисквала записването на императорските действия и по-значимите събития през съответната епоха. За родоначалник на китайската историография и същевременно основоположник на историческата проза в Китай се счита Съма Циен (司马迁, 155 – 88 г. пр.н.е.), чиито „Записки на историка“ (《史记》) оказали огромно влияние върху зараждането на сюжетната проза. В завършен вид творбата се състояла от 130 глави със сложна композиция, в която били съчетани различни принципи. Дълго време след него в Китай било невъзможно да се започне разказ без да се спази историографската встъпителна формула и постройка на изложението – модел наложен от Съма Циен.

Портрет на Съма Циен

¹ Вж. по-подробен анализ в: Sullivan, M. *The Three Perfections: Chinese Painting, Poetry and Calligraphy*. G. Braziller, 1999.

Одическата проза „фу” (赋)

Жанрът „фу” (赋) е поетично-прозаичен жанр, зародил се още по времето на династия Хан (汉朝, 206–220 г. пр.н.е.). Тя представлява и най-богатият по количество пласт от ханската литература. Одическата проза „фу” е литературно явление, което няма аналог в западната култура, то е плод на задълбочената връзка между литературната традиция и чиновничеството, характерна за цялата история на китайската литература. Част от ролята на древните китайски писатели била да обвържат своите произведения с моралните и политически нужди на държавата. Този деликатен баланс между обществената, прагматична задача на литературата и личното желание за творческа изява намира пълен израз именно в поетично-прозаичния жанр „фу”. Най-ранното му споменаване е в контекста на един от шестте модела за поетично изразяване според „Великия предговор” (大序) на „Канон на поезията” (《诗经》)².

От гледна точка на традиционната китайска литература, жанрът „фу” се счита повече за разновидност на прозата „уън” (文), а не на поезията „шъ” (诗) и често е използван в многопосочен контраст с последната. Една от основните разлики между римуваните произведения „фу” и по-поетичните литературни форми е, че „фу” по-скоро са се рецитирали, а не са се пеели. Този жанр съпътствал церемонии, ритуали, неформални събития, също бил използван и като придворно забавление за императора и други благородници. Често бил изпълнен със сатирични, скрити политически нападки или пък с многословни описания на обекти и природни феномени в римуван стих.

По отношение на своята постройка, одическите произведения „фу” се характеризират с наличието на уводна част, която въвежда в произведението и проследява

мотива за написването, творческия подтик или поставя тема за размисъл. В същинската част е мястото, където се вмъква възможно най-много лексика, редуват се римувани и свободно ритмизирани пасажии, пищни, патетични фрази и хиперболизирани описания. Освен това, характерът на „фу” изисквал логическа стабилност и убедителност на изказа, поради което написването на такъв тип произведение било нелека задача, дори за високообразованите китайски ерудити. Тази особена поетична проза съдържала в себе си различни прийоми на художествената реч.

Дзя И (贾宜, 200–168 г. пр.н.е.) е един от първите писатели на одическа проза. В творчеството си той използва множество паралелни изречения, прави жанра „фу” по-систематизиран и ритмизиран. Същевременно езикът в неговите произведения извира от сърцето и докосва читателя с простота и символика. Дзя И е известен със знаменитата ода „Плач за Цю Юен”³ (《吊屈原赋》). Скоро след нея създава и „Ода за кукумявката” (《鵲鸟赋》), където излага своите житейски възгледи, свързани с даоизма, като говори за безкрайния кръговрат на природата и взаимопораждането на битийните форми. Дзя И дава начало

„Канон на поезията”, събрал в себе си най-древните китайски поеми

² На предела между VI–V в. пр.н.е. се появява първият литературно-поетически паметник – антологията „Канон на поезията”, който включва в себе си най-древните китайски стихове.

³ Цю Юен (屈原, 343–278 г. пр.н.е.) – един от най-ранните китайски поети.

на тенденцията към прозо-поетичната композиция на творбата.

През II в. пр.н.е. се ражда най-големият автор на одическа проза „фу“ – Съма Сянжу (司马相如, 179–118 г. пр.н.е.). Макар и без знатен произход, писателят успява да се издигне до аристократичните среди, благодарение на своето умение да импровизира на момента, което го прави прочут „одописец“. Именно Съма Сянжу довежда жанра до неговото съвършенство. Изтънчени фрази, безупречен ритъм, римни похвати, богати знания по отношение на природата и света изпълват две от най-известните му произведения – „Ода за празнословеца“ (《子虚赋》) и „Ода за горската градина“ (《上林赋》), съдържащи предимно описания на императорския двор. Освен богатството на литературните похвати, неговият език се характеризира и с това, че много точно отразява човешките чувства. В „Ода за гиганта“ (《大人赋》), Съма Сянжу разказва за безсмъртен човек, който живее сам в планината. Смесът на произведението е да подчертае стойността на човешката личност. Поезията „фу“ често е разглеждана като потомък на чуските стихове⁴ (《楚辞》), съчетани с реторични изложения.

Същевременно, в изключителното жанрово богатство на китайската литература съществува и още един близък по звучене, но съвсем различен по съдържание стил – това е баладичната поезия „юефу“.

„Юефу“ (乐府) – музиката в поезията

„Юефу“ (乐府), което в превод означава „Музикална палата“, първоначално е названието на учреждението, основано още по времето на династия Цин (秦朝, 221–206 г. пр.н.е.) със задачата да събира и записва народната поезия. Така се заражда поезията „юефу“, която включва в себе си всички събрани от Музикалната палата произведения, и същевременно е най-ранният поетичен модел, който оказва изключително влияние върху по-късната китайска лирика. През времето на династия Хан, поетично-прозаичният стил „фу“ (赋) е доминиращият литературен жанр, в който големите придворни поети упражняват своите пищни наративи, докато народната поезия „юефу“, бидейки встрани от обредните химни, до голяма степен е пренебрегвана. Независимо от това, тези два стила са съпоставяни като най-забележителните и емблематични жанрове през епохата на династия Хан.

Музикалната палата е държавна институция по време на управлението на ханските императори Хуей Ди (汉惠帝, 210–188 г. пр.н.е.) и У Ди (汉武帝, 157–87 г. пр.н.е.). През първите десетилетия на династия Хан императорският двор използвал мелодии и песнопения от династия Цин или песни от древното царство Чу (楚). В хода на общата реформа и стандартизация на държавната администрация, дейността и влиянието на Музикалната палата достигнали своя връх по време на управлението на император У Ди. Вследствие на промените, всички песни, които се използвали за ритуали, дворцови церемонии, банкети или състезания по стрелба, били събрани на едно място.

Към края на късния хански период (25–22 г. н.е.) песните в Музикалната палата наброяват 314, като само 55 от тях са народно творчество, а останалите се използват за ритуални практики. Появяват се две традиции на „юефу“ – едната се състои от произведения, които са официално

⁴ Чуските стихове, или по-известни като „Чуски строфи“, са поемите, написани в царство Чу през II в. пр.н.е. на местния диалект.

регистрирани в имперските библиографии, а другата циркулира сред народа. През този период много поети, като например Мей Чън (枚乘) и Ян Сюн (扬雄), започват да композират в стил „юефу“. Този тип творчество, обаче, не водело началото си от Музикалната палата, нито се считало за фолклорно, то просто имитирало стила и настроенията на старите „юефу“. За него е характерна пентасилабичната стихотворна форма (五言诗), изреченията стават свободни и изгъстрени с често срещана и лесноразбираема лексика. Това е важна стъпка в развитието на китайската поезия по отношение на форма и съдържание. В по-късните епохи множество поети все още гледат на „юефу“ с възхищение и често го имитират. То е в контраст с формалната и особено модерна за епохата на династия Тан (唐朝, 618–907 г.) образцова поезия (律诗), която се заражда още по време на периода Северни и Южни династии (南北朝, 420–581 г.).

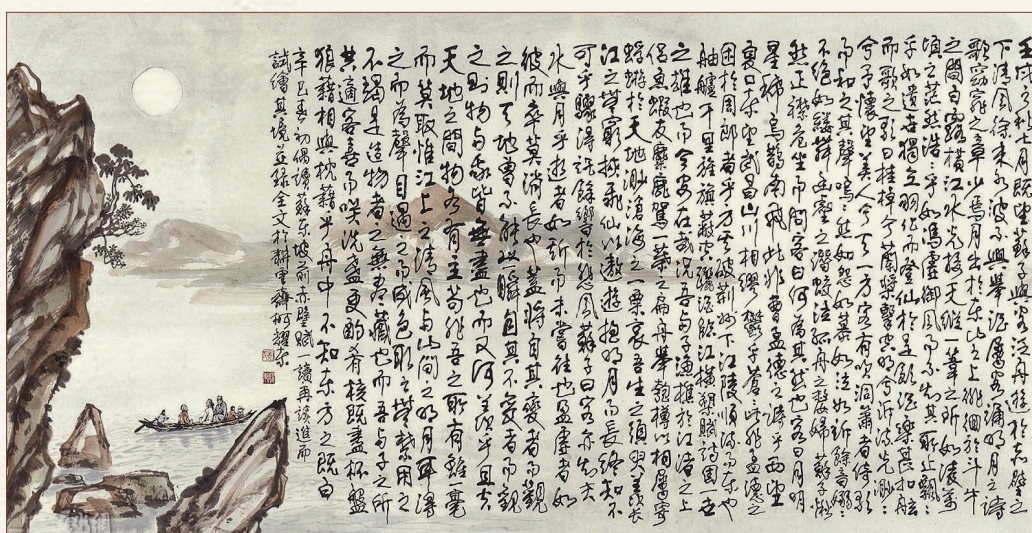
Правилната интерпретация на баладичната проза „юефу“ до голяма степен изисква изследването на историческия фон на произведенията, както и на литературните конвенции и стилистичните характеристики на жанра. Макар на пръв поглед корпусът на „юефу“ да дублира стилът „фън“ (风) от „Канон на поезията“ с описанията на природната картина, непосредствено отвеждащи към чувствата на лирически герой, то все пак баладичната поезия в голяма степен се отличава от него. Песните в „Канон на поезията“ имат повтарящи се, емблематични рефрени и строфи, докато „юефу“ са поразказвателни и свързани с лични ситуации. При тях отсъства обобщението, акцентът е върху изобразяването на конкретни описания или случки, някои от които се явяват като действителни събития. Алегорични образи от природата често служат като стилистични похвати и е засилено присъствието на диалози.

Може да се каже, че баладичните произведения от династия Хан отразяват реалния социален живот на онова време и се характеризират както с искрени, проникновени

идеи, така и с ярки изразни форми. Съдържанието на някои от тях е дълбоко емоционално, като описва страданията на хората от различните социални слоеве, отразява колко е крехък човешкият свят. В един по-късен трактат те са представени по следния начин: „Ханските „юефу“, отбрани из пресечки и дворове, не разчитат на книжен блясък. Те са искрени и прями, но не груби и пошли, лесни за разбиране, но с дълбок смисъл, близки са, ала отнасят надалеч.“

През династия Тан стилът „юефу“ бива възроден от поетиката на Ли Бай (李白), Бай Дзю'и (白居易) и Ду Фу (杜甫). Новосъздаденият жанр (新乐府) се характеризира със строга композиция и чиста мелодика. Той се оказва особено важен за пейзажната лирика и показва постепенната еволюция на философското и естетическо отношение на човека към природата.

Съвременно многотомно издание на сборник с „юефу“

杜甫（712 ~ 770）字子美，自号少陵野老，世称杜工部、杜拾遗，盛唐时期伟大的现实主义诗人，世界文化名人，与李白并称“李杜”。他忧国忧民，人格高尚，一生写诗1400多首，诗艺精湛，被后世尊称为“诗圣”，诗歌被称为“诗史”。

Големият тански поет Ду Фу

Взаимодействие и взаимодопълване на жанровете „фу“ и „юефу“

Римуваната проза „фу“ и баладичната поезия „юефу“ неслучайно се съпоставят като най-забележителните литературни стилове на династия Хан. Всеки от тях притежава своите особености, но и двата се оказват еднакво ключови за по-нататъшното развитие на поезията, където израстват и еволюират в множество вариации. Китайската поезия може да се раздели на два големи дяла. Първият е древната или класическа поезия (古诗), която съдържа в себе си писменото наследство от древността до края на императорската епоха. Тази обща представа за древната литература е в опозиция с „новата поезия“ (新诗), писана след 1911 г., със своите собствени модели на изразяване, повлияни от западната култура. Преди влиянието на Запада, обаче, в

китайската литературна традиция твърдо са се спазвали петте основни поетични жанра: „шъ“ (诗), „юефу“ (乐府), „фу“ (赋), „цъ“ (词) и „цю“ (曲), всеки със своята гама от формални, стилистични и изпълнителски правила, както и социални роли. От тях жанрът „фу“ – тази особена проза-поезия побира в себе си достиженията на целия литературен конгломерат на древен Китай – строгият стил на „Канона на поезията“, пластичността и изисканата форма на „Чуските строфи“, аналитичността на философските притчи, широтата на историографските паметници. Нерядко творбите в стил „фу“ също така представляват и политическа критика зад маската на поетични похвати. От друга страна, авторите подражания на песенния стил

„юефу“ са път към индивидуалната поезия. Те утвърждават лиричното и баладично настроение в творбите, за които е присъща лекота на изказа.

Интересно е, че тези два поетични жанра биха могли да се разгледат като опозиционна двойка, подобна на тази между началата Ин и Ян – доста различни, но същевременно взаимно допълващи се. „Фу“ е стилът, подвизаващ се зад стените на двореца измежду аристократите, докато творбите „юефу“ се зараждат около тях, сред простолюдието, съзерцавайки обикновения живот, страданията, радостите. Особеностите на двата жанра дори намират паралел във функциите на двете полукълба на човешкия мозък: „фу“ кореспондира на лявото полукълбо, отговарящо за логическите и езиковите умения, докато „юефу“ – на дясното полукълбо, което представя образността и чувствителността.

Запазвайки дуалистичния подход, при по-обобщителен анализ на дългата традиция на китайската литература изпъкват две характерни особености: утилитарният или дидактичен аспект, от една страна, и функцията ѝ като средство за себеизразяване и развитие, от друга. За илюстрация на първата особеност трябва да се вземе предвид използването на поезията като конвенция в аристократичното общество или като опит на поетите да алегоризират ситуации от живота. Втората тенденция определя поезията като умение за себеизграждане. Китайската поезия е дълбоко вкоренена в ежедневието на хората и изпълнява ролята на подкрепа в ежедневието и неговите реалности, възстановявайки в съзнанието на човека идеалите за надежда, милосърдие и справедливост. Така, още от най-дълбока древност, китайската поезия е събирала в себе си вдъхновението на две различни групи: обикновените хора – с техния разговорен език и семпъл стил на речта, които обаче пъстро обрисуват живота в своите баладични стихове „юефу“; и литераторите – с огромна ерудиция и сложни чувства, заплетени в пищните одически наративи „фу“.

教师资格与本土师资培养

索非亚孔子学院

刘明

刘明，北京外国语大学公派教师。拥有多年对外汉语教学经验，具备扎实专业知识与技能，热爱国际汉语教育事业。2013年初至今在保加利亚索非亚孔子学院工作，在保加利亚教授过的学生三百余名，学生年龄从6岁到60岁不等，现有二十余名学生就读于中国名校。培训指导过的大学生和中学生汉语桥比赛选手均获得第一名，深受学生爱戴。

随着当今世界的飞速变化，不同领域的发展突飞猛进，无论在经济、政治、自然科学还是文化领域如何培养出优秀的教师以行使传道授业解惑之责已成为了一个具有深刻现实意义的问题。孔子学院作为一个立足中文及中华文化推广的领军机构，具有高职业素养的教师队伍将进一步促进其全球范围的发展。在汉语及中国文化传播的过程中，本土专业教师的培养具有重要地位。近年来，保加利亚汉语教学发展迅速，汉语教学机构不断地在增加，汉语教师人数也逐年递增。截止到

2015年8月，保加利亚全国汉语教师达到59名，其中本土汉语教师33名。对保加利亚本土汉语教师的培养，索非亚孔子学院充分利用自身资源和优势采取了以下措施。

1、教学巡视

索非亚孔子学院于2012年成立了教学点教学联盟，教学联盟成立以来，索非亚孔子学院本部一直积极与中小学教育主管机构联络，统一协调保加利亚中小学汉语教学事业的发展、配合联盟学校根据各自的教学情况和工作需要设定汉语教学大纲和教学课程，根据教学点的汉语教学需要，索非亚孔子学院在汉语教学学校联盟里巡视汉语教学环境和教学实践，举办汉语老师的公开课和示范课，与本土教师共享汉语课堂教学技巧，促进了中外汉语教师交流，提升了汉语教学质量。同时与联盟学校领导和汉语教师联合举行汉语教学讨论会，有效的促进了汉语教学。

图一 瓦尔纳数学中学教学巡视

2、开设本土教师培训班

为了帮助本土教师了解、熟悉并使用各类汉语教材，掌握实用汉语教学方法和技巧，以及介绍优质的网络汉语教学资源，索非亚孔子学院为本土教师开设了初级汉语教师培训班和高级汉语教师培训班。根据本土教师的要求，孔院也专门为他们开设了地理、历史等文化知识课程。培训班给全体人员留下了深刻印象，一致认为获益非浅，尤其喜欢培训的形式，教师之间的互动性好，大家直接交流经验，讨论更具有针对性。孔院也利用各种机会，派遣本土教师参加国内外各种形式的本土教师培训活动。

图二 汉语教师总结会

3、本土教材的开发

索非亚孔子学院对保加利亚大中小学教学点汉语教材进行调研，调研结果显示保加利亚汉语本土教材缺乏并且教材单一，学生使用的教材均由中国人编写，即使有保语翻译注释，也只是直接翻译而并非依据该国学生特点有所改变，所以教材中的很多问题不符合实际情况无法激发学生的学习兴趣，缺乏完善的适合保加利亚学习者的汉

语教学方法。针对当前汉语教材遇到的情况，孔院正在积极组织本土教师共同编写适合于保加利亚学生的本土教材，同时要做到丰富汉语本土教材的种类，开发听、说、读、写多项技能的训练教材，研发种类丰富的适合保加利亚学生的汉语教材，从而提高汉语教材使用效益。

索非亚孔子学院通过对各个汉语教学点的教学巡视、开设本土教师培训班，促进了汉语教师之间的交流，使得本土汉语教师在汉语基础知识和汉语教学技能等方面，都取得了长足的进步，为保加利亚汉语教学储备了师资力量。我建议索非亚孔子学院今后能够继续举办多样化的的培训班，培训时间可以适当长一些，每一期设立专门培训内容，如教学法培训、教育心理学 培训、汉语技能培训等。

图三 汉语教学联盟研讨会

ЧЕРНА ПЕСЕН

Автор: Димчо Дебелянов

Превод на китайски език: Ма Юдзин
(бивш преподавател по китайски език в
специалност „Китаистика“ на СУ „Св. Кл.
Охридски“, преподавател в Института за
международно образование на Ляонинския
педагогически университет)

Аз умирам и светло се раждам -
разнолика, нестройна душа,
през деня неуморно изграждам,
през нощта без пощада руша.

Призова ли дни светло-смирени,
гръмват бури над тъмно море,
а подиря ли буря - край мене
всеки вопъл и ропот замре.

За зора огнеструйна копнея,
а слепи ме с лъчите си тя,
в пролетта като в есен аз крея,
в есента като в пролет цъфтя.

На безстрастното време в неспира
гасне мълком живот неживян
и плачът ми за пристан умира,
низ велика пустиня развян.

《黑暗之歌》

作者: Dimcho Debelyanoff

中文翻译: 马宇菁 (保加利亚索非亚
大学汉学专业中文教师,
辽宁师范大学国际教育学院教师)

我死去却又灿烂地重生
一个多面混乱的灵魂
白昼我无忧无虑地建造
黑夜再无情冷酷地摧毁

当我呼唤光明而又温暖的日子
铅色的大海上隆隆地响起风暴声
当我呼唤暴风骤雨
笼罩我的哀嚎, 怨怒旋即沉寂下来

我向往似熔岩如光焰般的朝霞
可它那夺目的绚丽弄盲了我的双眼
春日里我如秋日般枯槁
秋日里我如春花般绽放

冷酷的时光不息地流逝
从未鲜活过的生活无声地熄灭
我那觅寻避难所的哭讨声
在茫茫的沙漠中散落成碎片

ВРАТИТЕ НА РАЯ

Автор: Роман Кисъов

Превод на китайски език: Джоу Даомо
(постоянен член на Световната
асоциация на поетите, зам.-генерален
секретар на китайската кантора на
Световната асоциация на поетите)

Мрачно е небето.
Тежко и оловно е небето.
Страшно е небето.
Тресе се то от гръм и мълнии.
О, не. Не си мислете,
че този тътен и гърмежи
са физичните явления,
познати вече на науката!...
Това са яростните удари с юмруци
на блажените
по портите на рая.

《天堂之门》

作者: 罗曼·可思沃夫

中文翻译: 周道模 (世界诗人大会永久会员,
世界诗人大会中国办事处副秘书长)

天空是黑暗的。
天空是沉闷的。
天空是恐惧的。
天空被闪电和雷声摇晃。
哦, 不——恰恰不要这样想
以为雷霆和轰鸣
是被科学探明的
自然现象!
它们是那些死后升天的人
用重拳 在
擂 天堂之门。

Списание “Институт Конфуций в София” набира статии

Скъпи читатели, за предстоящия брой на списание “Институт Конфуций в София” отправяме покана към широк кръг от преподаватели, специалисти и любители на китайската култура и език да ни изпратят свои научно-популярни статии и есета за следните рубрики:

- **КУЛТУРНА ПАНОРАМА** (文化博览): в тази рубрика ще бъдат помествани живи и интересни материали, отразяващи съвременния културен живот на Китай, както и по-значими културни феномени и събития.
- **КИТАЙСКИ ОБИЧАИ** (中国风尚): рубриката ще представя на читателите изследвания върху обичаите и традициите, както на Ханската националност, така и на китайските малцинства, от древността до наши дни.
- **ДРЕВНОСТ И СЪВРЕМИЕ** (说古论今): тук ще бъдат помествани научни или научно-популярни статии, изследващи културни, политически и исторически феномени и тяхното отражение в съвременния живот на Китай, или съвременното състояние и развитие на богатото историческо наследство на страната.
- **ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ ПОДНЕБЕСНАТА** (印象九州): в рубриката ще намират място оригинални и въздействащи есета от автори, които изучават китайски език, любители са на китайската култура, или живеят и пътуват в Китай. Това могат да бъдат интересни истории за преживявания по време на престоя в Китай, както и споделяне на лични впечатления от досега с китайския език и култура.
- **ПЪТЕШЕСТВИЯ ИЗ КИТАЙ** (畅游中国): в рубриката ще бъдат публикувани ярки и увлекателни пътеписи, придружени със снимков материал, както и статии за уникални туристически обекти и атракции в Китай.
- **ЛИТЕРАТУРЕН КЪТ** (文学角落): в тази рубрика ще бъдат публикувани оригинални преводи на литературни произведения или есета от китайски или старокитайски език. Авторите на преводите могат да бъдат както студенти, така и завършили китаисти или утвърдени преводачи.
- **ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ САЛОН** (教师沙龙): тук ще бъдат помествани есета и статии на преподаватели по китайски език, които споделят своя опит, придобит в учителската практика или дискутират въпроси, свързани с методологията на преподаване, дават перспективи и идеи в областта на китаистиката и др.
- **РАЗКАЗИ В КАРТИНИ** (图片故事): в тази рубрика ще намерят място творбите на автори с изявени фотографски заложби, които чрез снимков материал ще разкажат за свои пътувания или преживявания в Китай.
- **КИТАЙ И СВЕТОВНАТА КУЛТУРА** (中国与世界文化): рубриката ще представя научни изследвания върху контактите между Източната и Западната цивилизация през историческите периоди, влиянието на китайската култура върху съседните държави и региони, както и изследвания на межкултурните взаимодействия между Китай и останалите части на света в съвременен или диахронен аспект.
- **СВЕТОВНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО** (世界文化遗产): тази рубрика е посветена на научни статии за обектите от Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО, които се намират на територията на Китай.

Редакторската колегия на списанието насърчава активното творческо участие на всички свои читатели, за да успеем с общи усилия да направим всеки следващ брой все по-добър! Очакваме вашите интересни и научно-образователни материали на адреса на “Институт Конфуций в София”: cinssofia@gmail.com

Електронните версии на списанието можете да откриете в раздел “Публикации” на обновения уеб-сайт на “Институт Конфуций” – София: <http://confuciusinstitute.bg>.

主管：国家汉办/孔子学院总部
主办：索非亚“圣·克利门特·奥赫里德基”大学
编辑出版：索非亚孔子学院
主编：Aksinia Koleva
执行主编：Maria Marinova
编委：葛志强, Aksinia Koleva, Antonia Tsankova
美术设计、预印：AVES 独资有限责任公司
印刷：索非亚“圣·克利门特·奥赫里德基”大学出版社
国际连续出版号：1314-9601
编辑部地址：索非亚孔子学院，Al. Stambolyiski大道82号，索非亚市，邮编：1303
编辑部电话：+3592 822 30 19
传真：+3592 822 30 19
电子信箱：cinssofia@gmail.com

Управителен орган：Държавна канцелария за разпространение на китайския език в чужбина / Централна на Институт Конфуций
Организатор：Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Издател：Институт Конфуций в София
Главен редактор：Аксиния Колева
Изпълнителен главен редактор：Мария Маринова
Редакционна комисия：Гъ Джъдзян, Аксиния Колева, Антония Цанкова
Дизайн и предпечат：АВЕС ЕООД
Печат：Университетско издателство "Св. Климент Охридски"
ISSN：1314-9601
Адрес на редакцията：Институт Конфуций в София, София 1303, бул. „Ал. Стамболийски“ №82
Телефон на редакцията：+3592 822 30 19
Факс：+3592 822 30 19
Е-поща：cinssofia@gmail.com